Inozemska izdaja
Univerzitetna knjižnica v Ljubljani

Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII., št. 266 — Ljubljana, četrtek 19. novembra 1942-XXI — Cena cent. 80

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Lir 18.— za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim Jutrom« Lir 36.50.
Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Scontri di opposti elementi moto-corazzati

Limitata attività dell'aviazione causa il maltempo — Sei velivoli nemici distrutti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 18 novembre 1942-XXI il seguente bollettino di guerra n. 907:

In scontri di opposti elementi moto-corazzati nella regione ad ovest di Derna alcuni mezzi britannici blindati venivano distrutti.

Il maltempo ha limitato l'attività dell'aviazione d'ambo le parti; un «Curtiss» è stato abbattuto.

Cacciatori germanici hanno impegnato in combattimento, sulle coste dell'Algeria, velivoli avversari, cinque dei quali precipitavano al suolo.

Duh Italije se ne ukloni!

Govor predsednika Zbornice fašijev in korporacij

Rim, 17. nov. s. Pod predsedstvom predsednika Zbornice fašijev in korporacij sta se danes sestali zakonodajni komisiji pravosodja in industrije, da proučita nekatere zakonske načrte. Seji sta prisostvovala državni podtajnik za pravosodje Putzolu in državni podtajnik za korporacije Amicucci. V začetku seje je predsednik zbornice izrekel naslednje besede:

»Tovariši! Včeraj je nov sovražni napad zadel Genovo. Napad je veljal plemenitemu mestu, ožarjenemu s tisočletno slavo, gospodarici Sredozemlja in vratom Evrope. Veljal je junaškemu ligurskemu ljudstvu, iz katerega so izšli Kolumb, Doria, Garibaldi in Mazzini. Napad je izvršil tisti sovražnik, ki se je ravno od Genove naučil plovbe po morju, umetnosti trgovine in ustanavljanja naselbin, ki pa sedaj vztraja v svojem ubijalskem in uničevalnem početju. Srce italijanskega naroda bije obenem s srcem Genove. Naša zakonodajna seja naj danes da izraza temu narodnemu čustvu, ki je prežeto z bratsko vzajemnostjo in odličnim ponosom.

Genova je dala dokaze, kakšnih državljanskih vrlin, kakšne odporne in moške sile ter kakšne krščanske kreposti sta sposobna italijanska država in njeno ljudstvo. Značaj Italijanov so skozi stoletja kovale trde vojne proti krutim in mogočnim sovražnikom, toda Italija je iz dolgih in bolestnih izkušenj vedno izšla živa in zmagovita, kakor bo izšla tudi to pot. Sovražnik misli, da bo z uničevanjem naših hiš in naših domačih ognjišč, naših cerkva in naših slavnih palač uklonil duha ter omajal domoljubje italijanskega naroda.

Nasilje sovražnika nad sveto zemljo Domovine preveva vso Italijo z železno voljo do odpora in do zmage. Duh ligurskega ljudstva se ne da ukloniti, kakor se ne da ukloniti duh italijanskega naroda. Ta huda in trdna vojna je ustvarila iz vsakega mesta bojno fronto, iz vsake hiše okop. Ljudstvo se bojuje ramo ob rami s svojimi vojaki, kakor v času starih vojn. V svoji trdnosti in domoljubni disciplini ves narod dobro ve, da vojna zahteva od njega trdih preizkušenj, preden se dospe do zmage. Italijanski narod ve, da v tej vojni, ki je Italija ni izzvala, marveč jo je hotel sovražnik, ne gre samo za veličino, marveč naravnost za obstoj Domovine, naše Domovine, ki bi jo hotel sovražnik porušiti ter z njo našo omiko, našo narodno enoto, delo, žrtve, junaštva štirih pokolenj od preporoda do danes, prihodnost naših otrok. Kakor vojaki Italije na daljnih bojiščih ter okrvavljenih puščavah Afrike, v zraku in na morju branijo Domovino ter bijejo sovražnika povsod z neukročeno hrabrostjo, tako se bojuje vsa Italija, strnjena okoli Kralja in Duceja ter bolj ko kdaj koli odločena na odpor, na boj in na zmago.

Z dolgotrajnim in opetovanim odobravanjem so zborovalci navdušeno sprejeli besede predsednika zbornice.

Ob sedmi obletnici sankcij

Ljubljana, 18 novembra.

Danes se Italija spominja dneva, ko je skoraj ves svet hotel streti njeno upravičeno težnjo za boljše mesto pod soncem z onim gospodarskim obleganjem, ki je znano pod imenom sankcij. Iz tega so dejansko sledili vsi kasnejši dogodki in je zato povsem razumljivo, ako se italijanski narod spominja ob vsaki obletnici dogodka, ki mu je vlil največ zaupanja vase. Italijanski narod je namreč hrabro in zmagovito prestal preizkušnjo, pred katero so ga postavili nasprotniki. Zato so vse italijanske občine v spomin na ta dogodek postavile spominske plošče, ki naj pozam rodovom pričajo o barbarskem dejanju ženevske koalicije, ki je tedaj hotela zadušiti naravne težnje Italije.

Kakor znano, je bilo gospodarsko obleganje Italije proglašeno dne 18. novembra 1935, ko se je Italija borila v Abesiniji, ki so jo že tedaj podpirali vsi sovražniki evropske civilizacije, kakor so se tudi danes proti Italiji in njenim zaveznikom našli v družbi isti temni mednarodni činitelji. Že tedaj se je dejansko začel oni razcep med narodi, ki so za Evropo, in onimi, ki so proti njej, kakor je v tej vojni prišel do svojega popolnega izraza. Vsi najbolj sebični interesi so se tedaj povezali proti naravnemu italijanskemu uveljavljenju na onem področju, kjer so si že davno poprej — in ob kršitvi pismenih dogovorov z Italijo — vsi ostali narodi nagrabili zemlje in bogastva.

Na Sredozemskem morju ki pripada Italiji zgodovinsko in zemljepisno, so te temne sile mednarodne reakcije zbrale vse svoje sile, da bi Italijo gospodarsko zadavile. A kako so se že tedaj zmotili vsi, ki so se predajali lahkim utvaram, da je mogoče Italijo upogniti že s samimi grožnjami ali izstradanjem ali čim podobnim. Italija je ne le materialno vzdržala vse to obleganje in se je celo še bolj razrasla, temveč je prav na duhovnem področju pokazala tedaj tolikšno strnjenost duhov, da je presenetila s svojim junaškim zadržanjem ves svet, vlasti pa svoje nasprotnike. Vzdržala pa je Italija predvsem zato, ker so se vsi njeni sinovi medtem že prekalili v ozračju velike fašistične Revolucije in se strnili kakor en sam mož okrog svojega velikega voditelja Mussolinija.

Kar pa Anglija tedaj ni mogla doseči, je skušala s svojimi plutokratskimi trabanti uresničiti v nadaljnjem razvoju, ko ni opustila prav nobene prilike, da bi z vsemi razpoložljivimi silami še nadalje ne ovirala Italije v njenem povsem naravnem razvoju. In kakor sta angleška predrznost in nesramnost naleteli v fašistični Italiji in v Duceju na zid, ki se ni podal, tako je tista Anglija, ko je izzvala nov svetovni konflikt, že spet naletela na naporušni italijanski zid, ki je bil trden branik proti vsem sovražnim poskusom. Kakor je Italija prestala tedanje in vse kasnejše preizkušnje tako bo pod modrim Ducejevim vodstvom, združena okrog hrabrega in slavnega Savojskega doma ter duhovno povsem zedinjena v znamenju Liktorskega snopa in velikih idej fašistične Revolucije, prestala tudi vse nadaljnje preizkušnje, ki bi utegnile biti zvezane s to vojno.

Italijanski narod je že pred sedmimi leti doumel smisel svoje borbe, še bolj pa jo razume danes. Italija stoji zato danes prav tako trdno kakor tedaj, kajti prešinja jo ista volja, preveva ista gotovost v končno zmago. Ta gotovost je danes še celo večja, kajti Italija to pot ni več sama kakor pred sedmimi leti ko so proti njej razpisali sankcije: to pot so združene z njo v nadaljevanju iste borbe proti istim zakletim sovražnikom močne prijateljske in zavezniške države, na čelu z dvema velesilama Nemčijo in Japonsko. Italijanski narod si nikdar ni delal utvar glede svoje borbe, a njegova visoka morala in borbeni duh, ki mu ga je vlil Fašizem, sta mu bila že v preteklosti in mu bosta tudi v bodoče najboljše in najzanesljivejše jamstvo končne zmage. To bo naravno in nujno maščevanje nad vsemi silami zla, ki so ga hotele z gospodarskim obleganjem pred sedmimi leti zadušiti!

Rojstno leto Osi

Berlin, 18. nov. s. Nemški listi se spominjajo danes obletnice krivičnih sankcij, ki jim je bila Italija podvržena leta 1935. in naglašajo, da je Nemčija poslej na strani prijateljske države »D. A. Z.« se spominja tega dogodka in pravi med drugim:

»18. novembra 1935. se lahko označuje kot pravo rojstno leto Osi. Hitlerjevska Nemčija se je z nejevoljo odstranila od narodov, ki so odobravali krivične sankcije proti Italiji, in se je takoj postavila na stran Italije. To pot je svet prvič razumel, da imata fašistična in narodno socialistična revolucija iste cilje in iste vzore in da morata tedaj hoditi isto pot. Lahko se reče, da so od 18. novembra dalje stremljenja in cilji fašistične Italije in narodno socialistične Nemčije usmerjeni proti enotnemu idealu zmage.

»Völkischer Beobachter« se takisto spominja dogodka in pravi, da je moralo Društvo narodov zatrobiti na umik in samo zaužiti strup, ki ga je hotelo natočiti Italiji. Odločna volja Duceja, naglaša glasilo narodno socialistične stranke, je uspela zlomiti to sramotno orožje. V naslednjih letih se je prijateljstvo med Italijo in Nemčijo še bolj utrdilo ter je postalo nerazrušna duhovna in oborožena zveza, ki se danes bori za uvedbo novega reda v Evropi.

Švedski list o gospodarskih uspehih Italije v vojni

Stockholm, 18. nov. s. Rimski dopisnik lista »Dagens Nyheter« razpravlja v daljšem članku o gospodarskih razmerah in gospodarskih izgledih Italije v vojni. Fašistična vlada, piše list, je odločno posegla v borbo proti nevarnosti inflacije. Vlada je prav posebno borbo napovedala špekulaciji na področju nepremične lastnine, dragocenosti in akcij. Oblasti so tako posrečeno in odločno nastopile na vsakem izmed teh treh področij, da so v kali zatrle sleherno nevarnost špekulacije ter ohranile disciplino in red tudi na zgolj finančnem področju.

Poslednje italijansko vojno posojilo, ki je bilo četrto od vstopa v vojno, je v nekaj tednih doseglo visoko in doslej še nedoseženo številko 25 milijard lir.

Anglosasi kršijo tudi portugalsko nevtralnost

Lizbona, 18. nov. s. Portugalska vlada je protestirala v Londonu in v Washingtonu zaradi opetovanega preleta angleških in ameriških vojaških letal preko portugalskega ozemlja.

Spopadi motoriziranih in oklopnih oddelkov z obeh strani

Zaradi slabega vremena omejeno delovanje letalstva — Šest sovražnih letal uničenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 18. novembra naslednje 907. vojno poročilo:

V spopadih motoriziranih in oklopnih elementov z obeh strani na področju zapadno od Derne je bilo uničenih nekaj britanskih oklopnih sredstev.

Slabo vreme je omejilo delovanje letalstva na obeh straneh; sestreljeno je bilo eno letalo tipa Curtiss.

Nemški lovci so se nad alžirsko obalo spopadli s sovražnimi letali, od katerih jih je pet strmoglavilo na tla.

Pri Tuapseju uničena sovražna skupina

Rumunski uspeh pri Alagiru — Uspešni letalski boji nad tuniško in libijsko obalo

Hitlerjev glavni stan, 18. novembra. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

V hribovitem ozemlju, severovzhodno od Tuapseja je bila uničena manjša obkoljena sovražna skupina po ponesrečenih izpadnih poskusih.

Rumunske čete so na odseku pri Alagiru vrgle Sovjete nazaj v gorovje.

Nemški tanki so odbili močne sovražne napade ter na nekem drugem mestu na neki prednji postojanki uničili sovražne sile. Prijetih je bilo nad 300 ujetnikov in številen plen.

V Kaspiškem morju je nemško letalstvo potopilo tri ladje, med katerimi je bila ena petrolejska ladja.

Afrška oklopna armada je vodila zaščitne boje s sovražnimi oklopnimi skupinami ter je uničila nekaj tankov.

Ponovno so bile bombardirane pristaniške naprave in skladišča goriva v Boni, kakor tudi letališče Maison Blanche pri Alžirju.

V letalskih bojih nad tuniško in libijsko obalo je sovražnik zgubil 5 letal. Pogrešana so tri laštna letala.

Posamična sovražna letala so preteklo noč priletela nad nemško in dansko obalno področje. Pri napadu sovražnih bombnikov na neko mesto ob francoski atlantski obali je imelo civilno prebivalstvo izgube. Nočni lovci so skupno z mornariškim topništvom sestrelili dva angleška bombnika.

Uspel kazenski pohod v kalmiški stepi

Berlin, 18. nov. Bojni dogodki, ki se razvijajo v kalmuški stepi na ogromnem prostranstvu med izlivom Kume in Volge, so v vsakem pogledu bistveno različni od onih, ki se dogajajo na drugih odsekih fronte. V tem puščavskem prostranstvu, ki je popolnoma brez vode, ni neprekinjene fronte. Nemci in boljševiki so si ustvarili nekoliko osamljenih oporišč, ki med seboj niso v zvezi in iz katerih izhajajo posamezni napadi. Pogosto se zgodi, da boljševiki skušajo presenetiti nemška oporišča, ki imajo nalogo nadzorovati plovbo pred Astrahanom in na Kaspiškem morju. Zadnje tedne so boljševiki izvršili razne take poskuse, toda Nemci so jih vedno pognali nazaj. Predvčerajšnjim so nemški oddelki prvič podvzeli večji kazenski pohod, da bi razdejali nekoliko sovjetskih oporišč. Slednja so bila zgrajena v področju, kjer bivajo Tartari blizu velikih slanih jezer. V tem odseku so boljševiki napravili iz kolhozov majhne utrjene otoke, ki se dado primerjati z oazami v puščavi ali še bolje s šotorišči kovbojev v prerijah latinske Amerike.

Kazenski pohod je izvršila skupina udarnikov na smučeh, kajti na ravnini vzhodno od Elviste je že zapadlo mnogo snega. Udarniki so vlekli s seboj na majhnih saneh nekoliko možnarjev. Prehod preko puste stepe je bil zelo težak, kajti pihal je silen veter, ki ga v teh krajih imenujejo »buran«. Toda vihar, ki je Nemcem otežkočal nalogo, jim je na drugi strani prišel prav, ker boljševiki v takem vremenu niso pričakovali napada in so bili popolnoma iznenadeni.

Ko so nemški udarniki malo pred zoro prišli do velikega kolhoza ter obvladali boljševiške straže, so v temi prodrli v sovjetski tabor. Kakih 100 vojakov, presenečenih v globokem spanju, se je brez resnega odpora vdalo. Naposled so napadalci zažgali oporišče ter se vrnili v svoje položaje. (Le Ultime Notizie)

Ostra borba med Darlanom in De Gaullom

Rim, 17. nov. s. Nasprotje med De Gaullom in Darlanom o tem, kdo naj prevzame poveljstvo Francozov tako zvane »boreče se Francije«, zavzema že smešne oblike in spravlja v zadrego tudi londonsko vlado in zavezniško poveljstvo v Alžiru. De Gaulle je ves besen, ker je dal general Eisenhower, da tako rečemo, svojo »pragmatično sankcijo« na ustanovitev francoskega poveljstva v Alžiru pod vodstvom Darlana in Girauda. Tega svojega ogorčenja niti najmanj ne prikriva, izpovedujoč ga tudi angleškim oblastem. Ko je bil včeraj na obedu pri Churchillu, je dobil De Gaulle pristanek angleškega premiera na objavo posebne izjave, v kateri komite tako zvane »boreče se Francije« poziva Francoze, naj se ne pokore Darlanu in Giraudu. Ta proglas kasneje ni bil odobren na Downing streetu, a je bilo seveda že prepozno. Britanska vlada je v veliki zadregi in njen informacijski minister je danes pojasnil tisku, da je treba vso stvar razumeti takole: Anglija bo na eni strani še nadalje simpatizirala z akcijo De Gaullea, na drugi strani pa ne more odkloniti imenovanja Darlana in Girauda, izvršena po Eisenhowerju, ker predstavljatati dve imenovanji neko nujnost v tem posebnem vojaškem razvoju. Foreigne Office pa je ostal zelo zaprt, misleč, da je pač najbolje počakati na nadaljnji razvoj dogodkov.

Rim, 17. nov. s. Ko je danes major Attlee v Churchillovem imenu odgovoril na neko interpelacijo, je odklonil sleherno izjavo o položaju generala Darlana v Severni Afriki. Attlee se je omejil samo na to, da so se vršila v Alžiru pogajanja med admiralom Darlanom, generalom Eisenhowerjem in drugimi osebnostmi, nanašajoča se na sedanji vojaški položaj v Afriki.

Bern, 18. nov. Kampanja proti Darlanu je zlasti v Angliji dosegla svoj vršek, bodisi zaradi tega, ker je Churchill sprejel De Gaulla, ki je angleškega premiera prosil, da bi ostal še nadalje na čelu disidentov bodisi zato, ker tako Angleži kakor Američani soglasno očitajo Darlanu, da ni bil v stanu izročiti zaveznikom brodovja, kar so Angleži in Američani očitno pričakovali, ko so prišli v Alžir.

Previdnostni ukrepi v Španiji

Madrid, 18. novembra, s. Z dekretom generala Franca so ministrstva vojske, mornarice in letalstva pooblaščena odrediti delno mobilizacijo kontingentov, ki bi jih smatrali za potrebne za dopolnitev in ojačenje od njih odvisnih edinic, kakor tudi vpoklic višjih in nižjih rezervnih oficirjev, ako bi to zahtevale potrebe službe. Dekret pravi v svoji motivaciji, da nasvetuje sedanji svetovni vojni položaj, ki je dosegel tudi doslej mirna področja in ki se vedno bolj bliža Španiji, njenim kolonijam in njenemu protektoratu, kot ukrep elementarne previdnosti, da ojači vse, kar jamči za to, da ostane Španija daleč od vojn, v skladu z obrambo svoje teritorijalne nedotakljivosti in suverenosti, ter vse, kar zagotavlja ohranitev miru na njenem ozemlju. Ukrep se mora izvršiti tako, da ne bo zaradi tega trpelo poljedelsko, industrijsko in splošno gospodarsko delovanje, niti splošna obnova države.

Zaskrbljenost Anglosasov zaradi osnih podmornic

Rim, 17. nov. s. V nekem svojem današnjem govoru v Londonu je prvi lord admiralitete Alexander izjavil med drugim, da mora biti Anglija vedno bolj zaskrbljena za bodoči razvoj, ker zavezniki niso dosegli dokončne zmage v najvažnejšem izmed vseh vprašanj sedanje borbe, v vprašanju borbe proti podmornicam Osi, čeprav, je dejal, »ne ostajamo brez odgovora«.

Willkie proti Churchillu

Buenos Aires, 17. nov. s. Nedavno Churcillovo izjavo, ki je odkrivala angleško vznemirjenost zaradi neprestanih ameriških poseganj na britanska ozemlja, namreč, da bodo Angleži obdržali vse, kar je njihovega, je bila zelo neugodno sprejeta v Zedinjenih državah Severne Amerike in Wendeli Willkie je proti njej celo nastopil v javnem govoru v lokalu lista »Herald Tribune« v New Yorku z ostro kritiko. Willkie je med drugim izjavil, da si je absolutno nemogoče zamisljati, da bi se bilo treba zatekati k načelom atlantske karte, kakor je to storil Churchill, da bi branil stari imperialistični red. Willkie je nadalje obžaloval, da Churchill noče upoštevati ameriškega javnega mnenja, nakar je pripomnil, da sporazumi ne smejo obstajati samo med zavezniškimi šefi, temveč med vsemi zavezniškimi narodi. Ako britanski narod, je pripomnil, ne ve, kaj mislimo mi v Ameriki ali pa si noče tega vzeti k srcu, na drugi strani pa, ako mi ne vemo, kaj mislijo v Veliki Britaniji in v britanskem imperiju, ni seveda nobene nade, da bi mogli doseči sporazum. Brez sporazuma pa ne more biti uspešno nobeno sodelovanje v bodoče in prav majhni bi bili naši izgledi na uspeh.

Oster švicarski protest v Londonu

Bern, 17. nov. s Uradno poročilo javlja, da se je zvezni svet znova bavil s kršitvami švicarskega zračnega prostora, ki so ga 7., 13. in 15. novembra preletela angleška letala kljub zagotovilom britanske vlade, da se to ne bo več dogajalo. Švicarski poslanik v Londonu je dobil naročilo, naj preda angleški vladi izredno oster protest proti tem opetovanim kršitvam švicarske suverenosti.

Dokončna zmaga Osi je samo še vprašanje časa

Minister dr. Göbbels o vojnem in političnem položaju

Berlin, 18 novembra, s. V govoru, ki ga je pred številnim poslušalstvom imel nemški propagandni minister dr. Göbbels v Elberfeldu, je obrazložil splošni položaj in poudaril med drugim, da so operacije nemških oboroženih sil med poletnim in jesenskim vojskovanjem tega leta na vzhodnem bojišču znova začudile svet tako po svoji obsežnosti, kakor tudi po prodorni sposobnosti. Cilji, ki so bili določeni letošnji ofenzivi, je dodal minister, so po večini že doseženi. Sovjetska zveza je izgubila najboljši in najkoristnejši del svojega poljedelskega in rudniškega ozemlja, ki predstavlja sedaj aktivno postavko v nemškem gospodarstvu. Naš cilj, je dejal dr. Göbbels, je slej ko prej ta, da prizadenemu sovražniku takšne in tolikšne udarce, da izločimo njegovo ofenzivno sposobnost kot grožnjo Evrope.

Nasprotni tabor si je sedaj izbral najšibkejšo točko za nov napad, ki ga je utemeljil s cilji in pretvezami, namreč akcijo proti francoski Severni Afriki. Toda reakcija Osi se že začenja čutiti na zelo vznemirljiv način za Angleže in Američane. Dovolj je, ako si samo za hip ogledamo številke pravkar potopljenega brodovja vzdolž afriške obale.

Minister dr. Göbbels je nato polemiziral s Churchillovimi in Stalinovimi trditvami glede otvoritve drugega bojišča ter pri tem ironiziral nekatere utvarne pojme, ki sta jih oba državnika pred kratkim razložila. Dr. Göbbels je v tej zvezi podal pregled številk o potopljenem brodovju, kakor izhajajo iz uspehov delovanja nemškega letalskega in podmorniškega orožja ter je pripomnil, da skuša sedaj sovražnik vpričo kritičnega položaja, v katerem se je znašel, udarjati na desno in levo v nadi, da bi, med drugim tudi z barbarskimi letalskimi bombardiranji civilnega prebivalstva, dosegel uspehe, ki bi mogli spremeniti usodo konflikta.

Dr. Göbbels je pripomnil: Ko bo napočila ura maščevanja, bo Anglija v lastno škodo spoznala, česa je sposobna Nemčija. Kakor je Nemčija že nekoč v borbi za zmago narodno-socialističnih idej zmagovala, tako je tudi doslej zmagovala in bo tudi še nadalje hodila od zmage do zmage do konca konflikta, ki bo prinesel zmago silam Osi. Končna nemška zmaga, je dodal, je samo še vprašanje časa in nemški narod je trdno odločen, da premaga vse faze tega konflikta, seveda tudi one, ki so manj ugodne, ne da bi nanj preveč vplivale sovražne grožnje ali sovražna pridobivanja.

Svoj govor je dr. Göbbels takole zaključil: »Ta vojna je sveta vojna za prostor in zemljo. Ona razvija vse naše nacionalne energije. Nova Evropa bo uresničena z borbo brez usmiljenja, ki jo bodo nemške in zavezniške oborožene sile vodile na vseh vojnih prizoriščih, ki bi jih sovražnik ustvaril. Duhovno in snovno sodelovanje naše celine bo končno premagalo sovražne sile. Začenši pri voditeljih pa vse doli do poslednjega delavca in poslednjega kmeta in vojaka je ves nemški narod danes prežet svetega navdušenja za borbo in neizogibno zmago.

Gospodarska izčrpanost Anglije

Ankara, 18. nov. Iz Kaira poročajo, da je britanski minister za srednji vzhod Casey v izjavi novinarjem priznal, da Velika Britanija ne more več ustreči ponovnim zahtevam arabskih držav za gospodarsko pomoč. Posamezne arabske vlade, je dejal Casey, bodo morale odslej same z lastnimi sredstvi poskrbeti, da olajšajo položaj prebivalstva.

Visoko obdavčenje premoženja v Turčiji

Carigrad, 17. nov. s. Od jutri dalje so vsi računi v bankah blokirani in vsi krediti zamrznjeni. Očitno gre za previdnostni ukrep v zvezi z novim obdavčenjem, ki ga je pred nevi sprejela velika narodna skupščina. Kakor znano, se novi davek nanaša na poljedelce, na osebe z nepremičnim premoženjem ali z lepimi dohodki, ki so višji od 2.500 turških lir, nadalje na osebe, ki so od leta 1939. dalje vršile posle posrednikov v trgovskih zadevah, sprejemajoč naročila itd. Višino novega davka bo določila posebna komisija, pri čemer bo v večini primerov novi davek znašal najmanj 50 odstotkov čistih letnih prejemkov.

Vaše razvedrilo naj bo „Dobra knjiga“

Nezlomljivi duh Sicilije

Navdušene manifestacije prebivalstva ob obisku tajnika Stranke Eksc. Vidussonija v pokrajini Etne

Catania, 17. nov. s. Brez obvestila je v ponedeljek prispel v Catanijo tajnik Stranke, da bi izvršil inspekcijo v pokrajini Etne. Takoj po svojem prihodu se je Eksc Vidussoni za hip ustavil v Liktorskem domu, kjer ga je sprejel zvezni tajnik. Tu se je tajnik Stranke poklonil spominu padlih za Revolucijo in položil lovorjev venec, nakar si je ogledal urade Zveze borbenih fašijev in se še posebej zanimal za podporno organizacijo družinam padlih borcev in vpoklicancev pod orožje. Po ogledu šol »Minniti«, »Coppola««in »Corridoni«, kjer so prav tedaj pripravljali šolske obede, se je tajnik Stranke podal na področje pod Etno, kjer so poljedelci izkazali svojo delovno vztrajnost s tem, da so spremenili v obdelovalno polje svet, pokrit z lavo.

V kraju Bronte se je vest o prihodu fašističnega hierarha takoj razširila in v Fašističnem domu se je zbrala velika množica Fašistov in prebivalstva. Tu je tajnik Stranke ostal v tovariškem razgovoru z domačimi hierarhi, s kmeti, ki so se vrnili z dela, z materami padlih in sorodniki borcev, ki so vsi bil polni goreče vere. Vse prebivalstvo polj ob Etni je izražalo popolno gotovost v zmago in popolno zaupanje vojni stvari, pa naj bi to veljalo kar koli. Vsi so neprestano ponavljali Ducejevo ime in tako se je spontano izkazala granitna poveznost vseh src v ideji fašistične Revolucije, ki je vedno bila blizu in je vedno blizu narodu, kakor najdejo v njej tudi vse žrtve svoje plačilo.

Zlasti ginljiva je bila pozornost mater in vdov v vojni padlih, ki so tajniku Stranke ponovno izrazile željo, naj sporoči Duceju njih ponos in njih zvestobo, ki se je v tej najtežji preizkušnji še bolj utrdila. Iste manifestacije gorečega navdušenja so se kmalu nato ponovile v Randazzu, kjer se je Eksc. Vidussoni rzgovarjal s slučajno navzočimi Fašisti v Fašističnem domu, nato pa z množico ki se je zbrala na sosednjem trgu in na ves glas začela prepevati pesmi fašistične vojne.

Dolge manifestacije udanosti Duceju so pozdravile odhod tajnika Stranke, ki se je nato podal v Jonio, novo središče. ki spaja prejšnje občine Giarre in Riposto. Tu je obiskal vzgojevališče GILa, ki se imenuje po v Španiji padlem Arialdu Vecchiu. V svojem govoru voditeljem in vzgojateljem je fašistični hierarh dejal med drugim, da predstavlja ta ustanova realistično potrditev visokega duha vzajemnosti, ki preveva Režim.

Tajnik Stranke se je kratko ustavil tudi v Fašističnem domu v Arci Reale, kjer so bili zbrani hierarhi lokalnega Fašija, kakor tudi pri nekaterih rajonskih skupinah v Kataniji, kjer se je prepričal o poslovanju podpornih organizacij Tudi tu so mu zbrani Fašisti s ponovnimi zagotovil vere in dokazi svojega navdušenja potrdili visokega duha, ki preveva sicilijansko prebivalstvo v tem važnem trenutku.

V torek se je tajnik Stranke podal v Santo Venerino, kjer si je ogledal moško vzgajališča »Dux« in žensko vzgajališče »Luigi Razza«. Zadrževal se je nekoliko časa med mladimi organiziranci, katerim je dejal med drugim, da je gostoljubnost, s katero so bili sprejeti v vzgojevališču, najboljši dokaz velike Ducejeve ljubezni za najmlajše generacije, ki imajo nalogo, da prevzamejo kasneje dedščino vojne in zmage.

Ko se je tajnik Stranke vrnil v Catanio, je obiskal vojaške bolnike v bolnišnici Vittorio Emanuele, kamor je nesel Ducejeve pozdrave, nakar je obiskal še sedež zveznega poveljstva GILa in vojašnico »Dux«, kjer so na enotni osnovi organizirali šolske kuhinje in vso podporno organizacijo GILa.

Tajnik Stranke ljudstvu Sicilije

Sledilo je končno še poročilo, ki ga je tajnik Stranke v Liktorskem domu podal vsem fašističnim hierarhom v pokrajini. Po spominu na padle in po točnih smernicah za delo v bodoče, se je tajnik Stranke pohvalno izrazil o delu borbenega fašizma pod Etno, ki s svojim zadržanjem dokazuje, kakor bo tudi v bodoče ob vseh prilikah dokazal ne le visoko stopnjo svoje organizacijske strukture, temveč predvsem trdnega duha, ki ga preveva v popolnem razumevanju političnih, duhovnih in gospodarskih razlogov sedanje vojne. V tem trenutku, ko je fašistična Italija angažirana v tako veliki borbi, so vse besede odveč in vse energije morajo biti posvečene, kakor hoče to Duce, enemu samemu namenu, končni zmagi, nasproti kateri je vsak drug cilj brez pomena. Sicilsko ljudstvo, ki je s svojim trdim delom spoznalo italijanske in fašistične kreposti žrtvovanja in volje, ki jih Duce prav dobro pozna, se z novim poletom podaja proti zmagi, ne da bi merilo odpovedi in žrtvovanja, ki so zato potrebna, marveč še veča svoje sile vere in volje ob vsaki novi preizkušnji. S tem ono zvesto izvaja glavne smernice Revolucije in si bo za vedno zagotovilo naklonjenost Duceja, ki vodi Italijo in v Italiji tudi Sicilijo k novim, večjim uspehom.

Besede tajnika Stranke so bile ponovno prekinjene z ovacijami in končno sprejete z navdušenimi vzkliki Duceju in vzklikanjem zmagi. Sestanek je zaključilo petje himen Revolucije in vojnih pesmi, s čimer so hierarhi Fašizma pod Etno hoteli še enkrat potrditi svojo globoko privrženost voditelju in svojo trdno voljo za dosego zmage.

Pred svojim odhodom iz Catanije si je tajnik Stranke ogledal tudi prostore dnevnika stranke »Il Popolo di Sicilia«, in se je zadržal tudi med italijanskimi in nemškimi oficirji v prostorih Italijansko-nemškega društva. Tudi tu so se obnovile manifestacije tovarištva. ki so pokazale duhovno edinost v sodelovanju oboroženih sil Osi na vseh bojiščih te vojne.

Delavnost Dopolavora v Italiji

Novi jedilni vozovi za vojaške vlake. Da bi tovariši pod orožjem čim udobneje potovali, so merodajni činitelji pred letom dni uvedli posebne okrepčevalne vozove, ki so priključeni vojaškim vlakom. Pobudo za jedilne vozove je dal Glavni Stan Kr. Vojske, uresničile pa so zamisel Državne železnice in Dopolavoro Oboroženih Sil. Korist te novosti je velika: vojakom je na razpolago izdatno okrepčilo po najnižji ceni, a izstopanje na kolodvorih, ki je bilo prej, če so se hoteli vojaki pokrepčati, nujno, in posebno ponoči skrajno neprijetno, je odpadlo. Da so tovariši v sivo-zelenem z odobravanjem sprejeli to novost, je razumljivo. Toda to še ni bilo dovolj. Stalno so bili na delu strokovnjaki, ki so skušali na vse načine izboljšati take vozove. Pred dnevi so bili izdelani novi okrepčevalni vozovi, ki v vsakem pogledu ustrezajo svojemu namenu. Nove vozove sta si ogledala vrhovni poveljnik transportov pri Glavnem Stanu general Raimondi in generalni tajnik O. N. D. avv. Ortalli v spremstvu majorja Sainija in predstavnikov Dop. O. S. in Državnih železnic. Dosedanji okrepčevalni vozovi so bili lahko priključeni takoj za lokomotivo ali pa na koncu vlaka. Zaradi tega je bil včasih velik naval in je okrepčevalnica počasneje poslovala. Novi voz pa bo lahko priključen v sredino vlaka, nakar vse nevšečnosti odpadejo. Vsi dosedanji vojaški jedilni vozovi bodo zamenjani z novimi. Ni pa rečeno, da se bo Dop. Oboroženih Sil zadovoljil s to novostjo. Tudi nadalje si bo prizadeval da na vseh poljih pomaga tovarišem pod orožjem, izpolnjujočim svojo veliko dolžnost.

Novi sedež Dop. za Oboroženo Silo v Triesteju. V Triesteju je bil otvorjen novi sedež Dopolavora za Oboroženo Silo. Otvoritvi so prisostvovali Eksc. Prefekt, Zvezni Tajnik, vojaški in civilni predstavniki, kakor tudi nemški politični in vojaški zastopniki. Vsi so se prepričali o velikem prizadevanju Pokrajinskega Dopolavora. Osebnosti so si ogledale nove prostore: veliko dvorano za sestanke z okrepčevalnico, kjet, igralne dvorane, dvorano za podčastnike, čitalnico, knjižnico, oskrbovalni urad in direkcijo ter najsodobnejše prhe, ki jih je podaril Eksc. Prefekt. Preden so zapustili nove prostore, so predstavniki oblasti lahko videli s kakšnim veseljem so se tovariši v sivo-zelenem zgrnili v novi dom razvedrila in okrepčila.

Razstava zajčjereje. Podjetniški Dopolavoro Giletti v Ponzone Trivero v pokrajini Vercelli je priredil 2. razstavo zajčjereje. Na razstavi, ki je bila na trgu pred sedežem Dopolavora, je sodelovalo 95 razstavljalcev, ki so postavili na ogled okrog 300 glav zajcev različnih plemen. Razstavljeni so bili tudi izdelki zajčjih kož. Najboljši razstavljalci so bili nagrajeni. Oddelek za zajčje rejo šteje sedaj 115 rejcev s 4877 zajci.

Na polju avtarkije. Pokrajinski Dopolavorov Modeni je dosegel na polju avtarkije posnemanja vredne uspehe. Obdelana je bila vsa razpoložljiva zemlja, ki je rekordno obrodila.

Umetnost in kultura. Pokrajinski Dopolavoro v Milanu je pred kratkim priredil 4. natečaj vojaških in ljudskih pesmi. Prireditev se je vršila v Operi in ji je prisostvovala številna množica. Razdeljene so bile mnoge nagrade.

Nov občinski Dopolavoro. V Sesani na Carsu je bil ustanovljen nov občinski Dopolavoro, ki ima svoj sedež v sodobni stavbi s primernimi prostori, prostornim vrtom, kjer je balinišče, in pa prostor za predstave pod milim nebom. Otvoritvi sta prisostvovala Zvezni Tajnik in predsednik triestejskega Pokrajinskega Dopolavora, pod katerega spada nova postojanka, ki bo dobrodošla tako civilnim dopolavoristom, kakor tovarišem v sivo-zelenem te tako važne posadke.

Dopolavoro za Oboroženo Silo v Grčiji. Konec septembra t. l. je bil zaključen prvi del gledaliških in filmskih predstav, ki jih je priredil Dop. za O. S. v Grčiji za vojsko, letalstvo in mornarico. Predstave so se začele letošnjega februarja, ko je bila organizacija ustanovljena na grških tleh. Najprej je deloval velik avtomobil z aparaturo in zvočnikom, pozneje pa so se vršile predstave v atenskih in drugih kinih. V osmih mesecih je bilo prirejenih 541 predstav, ki jim je prisostvovalo 375.288 pripadnikov Oborožene Sile. Največ predstav so dajali julija (125), največ gledalcev pa je prisostvovalo septembra (86.696). Filmskim predstavam je prisostvovalo tudi nad 40.000 Grkov.

Za pripadnike Oborožene Sile v XX. letu. Dopolavoro za Oborožene Sile je v XX. letu priredil za svoje pripadnike 14.250 gledaliških in 145.376 filmskih predstav, ki jih je obiskalo skupno nad 20 milijonov mož. Nadalje je bilo razdeljeni 37 različnih aparatur, 179 radijskih aparatov in prirejenih 58 tečajev nemškega jezika, 77 tečajev za nepismene in 362 strokovnih tečajev.

Loterija za vojake v Triesteju. Pokrajinski Dopolavoro je konec oktobra priredil »Loterijo Sivo-zeelno«, ki je obsegala nad 25.000 lir dobitkov. Prvi dobitke je bila zakonska spalnica v vrednosti 14.500 lir, drugi v vrednosti 7000 in tretji 3600 lir. Razdeljeni so bili še mnogi drugi dobitki, cena tablic pa je bila dostopna vsem.

Turizem. V XX. letu je Dopolavoro priredil 148 poletnih taborišč, ki se jih je udeležilo 202.292 članov in članic; 14 gorskih izletov s 1265 udeleženci; 518 izletov s 43.814 udeleženci; 481 dopolavorističnih poročnih potovanj; 1 gorsko zimsko taborenje s 771 udeleženci; 24 poletnih gorskih taborenj z 2771 udeleženci; 11 taborenj ob morju s 1276 udeleženci; po eno poletno in zimsko, gorsko in obmorsko taborenje posebne vrste s skupno 505 udeleženci in 1028 kolesarskih izletov s 112.430 udeleženci.

Razstava cerkvene umetnosti v Benetkah. Pred nedavnim je bila v Benetkah zaključena razstava ljudske cerkvene umetnosti, ki jo je bil priredil Dopolavoro v Napoleonovem delu Kraljeve palače. Razstava je v vsakem pogledu uspela in vzbudila med ljudstvom, ki je ponovno dokazovalo svojo globoko vernost, živo zanimanje.

Dopolavoro in tisk. O. N. D. ima tudi lasten tednik, ki se imenuje »Gente nostra« (»Naši ljudje) in se je, odkar je Italija v vojni, spremenil v »Gente nostra in armi« (Naši ljudje pod orožjem). Glasilo je bilo ustanovljeno 1929 z namenom, da javnost seznani z organizacijskimi vprašanji, a se je kaj kmalu razvilo v pravo revijo, ki prinaša tudi literarne prispevke. Tednik »Gente Nostra «je sledil vojakom v Abesiniji, v Španiji in drugod in prinaša vse, kar bi jih utegnilo zanimati. Mnogo tisoč izvodov razdelijo vsak teden med vojake.

Bliskoviti pregled. V Macerati je Dopolavoro priredil kolesarski izlet v Petrolio, kjer so udeleženci prisostvovali zanimivi predstavi, katere čisti dobiček je bil namenjen pripadnikom Oborožene Sile. — Potujoči kino Pokrajinskega Dopolavora v Sieni je v poletnem času priredil 42 predstav v krajih, kjer ni kinov. — Dopolavoro v Savoni je priredil številne sportne tekme in predstavo L. O. C. E. o Ducejevem obisku na Sardiniji. — Pokrajinski Dopolavoro v Rietiju je priredil »Sportni dan vojaka«. — Pokrajinski Dopolavoro v Kataniji je ustanovil novo umetnostno družbo, ki bo dajala 12 predstav za posadke protiletalskega topništva v najbolj oddaljenih točkah pokrajine. — Pokrajinski Dopolavoro v Jakinu je priredil velik kolesarski izlet, ki se ga je udeležilo 1875 članov 37 Dopolavorov. — Pokrajinski Dopolavoro v Alessandriji je priredil vrsto priljubljenih iger, ki že sedem let niso bile prirejene. — V San Remu pa je bila prirejena o priliki praznika mestnega zaščitnika umetnostna predstava, ki so jo dajali člani okrajnega Dopolavora »Italo Balbo«.

Zahvala Nj. V. Kralja in Cesarja županu

Ljubljana, 18. nov.

Na udano brzojavno čestitko, ki jo je poslal ljubljanski župan o priliki rojstnega dne Nj. Vel. Kralja in Cesarja je Nj. Vel. blagovolilo odposlati naslednji odgovor:

»Nj. Vel. Kralj in Cesar je z radostjo sprejel toplo čestitko, ki ste mu jo naslovili v imenu ljubljanskega mesta in se zanjo toplo zahvaljuje. — Minister Kr. doma Acquarone.«

Izredni komisar za občino Cerknico

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja: Ker se je pokazala potreba za razpustitev občinske uprave v Cerknici in za imenovanje izrednega komisarja, je Visoki komisar na temelju člena 3 Kr. zakonske naredbe z dne 3. maja 1941-XIX. št. 291, odredil:

Čl. 1. Občinska uprava v Cerknici se razpušča.

Čl. 2. Za izrednega komisarja zgoraj omenjene občine se imenuje Leopold Turšič, pok. Ivana.

Okrajnemu komisarju v Logatcu se naroča, da izvrši pričujočo odredbo.

Ljubljana, 13. novembra 1942-XXI.

Visoki komisar: **Emilio Grazioli**

Italijansko-nemški trgovski odbor

Dunaj, 18. nov. s. V dneh od 11. do 13. novembra je bil na Dunaju 4. sestanek italijansko-nemškega trgovskega odbora. Naše odposlanstvo je bilo pod predsedstvom nacionalnega svetnika Giovannija dall'Orsta, kot člani pa so bili v njem nacionalni svetnik Boccadifuoco, Castelli, Viola in nekateri funkcionarji trgovske konfederacije. Odposlanstvo je na Dunaju sprejel predsednik rajhovske skupine za trgovino dr. Franz Ayler iz Berlina z voditelji trgovskih organizacij na Dunaju.

Sestanek, ki predstavlja člen v verigi periodičnih sestankov zastopnikov obeh glavnih trgovskih organizacij, se je vršil v prostorih gospodarske zbornice na Dunaju. Predmet razgovorov so bila razna vprašanja, ki zanimajo trgovske kategorije obeh narodov s posebnim ozirom na kočljivo funkcijo, ki jo morajo trgovske kategorije izvršiti v vojnem času, da bi tako prispevale k čim boljši porazdelitvi in organizaciji oskrbe in cen kakor tudi k povečanju medsebojne izmenjave. Razprave so se vodile v najlepši prisrčnosti in v duhu popolnega tovarištva, ki označuje vse manifestacije obeh narodov tudi na gospodarskem področju.

Med svojim bivanjem na Dunaju so bili člani italijanske komisije sprejeti skupno s predstavniki rajhovske skupine za trgovino pri državnem namestniku Baldurju von Schirachu, ki jim je pripravil obed. V spremstvu svojih nemških tovarišev, so si italijanski odposlanci ogledali nekaj veletrgovskih podjetij ter so proučili njih organizacijo in poslovanje. Nacionalni svetnik Dall'Orsto je izrekel voditeljem teh trgovskih podjetij svoje zadovoljstvo in hvaležnost.

Med svojim bivanjem na Dunaju so bili italijanski tovariši predmet živih manifestacij simpatije s strani dunajskih trgovcev. Tako je tudi ta sestanek izkazal bratsko vzajemnost med trgovskimi organizacijami Osi in je zastopnikom obeh narodov nudil priliko, da poglobe proučitev mnogih perečih vprašanj in jim najdejo rešitev.

Odpor proti komunističnemu rovarjenju na Švedskem

Stockholm, 17. nov. s. Tukajšnje varnostne oblasti so zaprle 4 švedske državljane, zapletene v zadevo ogleduštva v korist Sovjetske zveze. Ob tej priliki se je v švedskem tisku vnela huda polemika in listi grajajo veliko prizanesljivost, ki jo kaže država napram komunistom. Listi poudarjajo, da je komunistična gonja v zvezi s špijonažo postala že stalna rubrika v tisku. Vsakih par dni se izve za kako novo zaroto v škodo Švedske. »Aftonbladet« se čudi tej vztrajnosti, s katero se Sovjeti zanimajo za notranje dogodke na Švedskem in za obrambno organizacijo države. Da dosežejo svoj namen, so Rusi ustanovili pravo pravcato središče za špijonažo, poslužujoč se pri tem komunističnega življa in izkoriščajoč svobodo, ki jo ta življ uživa v državi. List zaključuje, da je prišel trenutek, ko je treba odpreti oči ter nastopiti proti komunizmu z energičnimi ukrepi.

Žrtve komunističnega besa v Prečni

Samo iz tega kraja so komunisti umorili 12 ljudi

Poročali smo že na kratko, da je poleti pod komunistično-partizansko strahovlado zelo trpela tudi Prečna pri Novem mestu. Sedaj smo dobili podrobno poročilo o žrtvah, ki jih je v tem kraju zahtevala komunistična krvoločnost. **Kolikor je doslej ugotovljeno so komunisti pobili iz Prečne 12 oseb, nekaj pa jih še vedno pogrešajo. Na ozemlju župnije Prečne so odkrili tudi dolgo vrsto grobov s trupli neznanih ljudi.** Po večini gre tudi pri teh za žrtve komunističnih zločincev, deloma pa so med trupli tudi trupla partizanov, ki so našli smrt v raznih spopadih in so jih potem njihovi pajdaši kar na hitro pokopali.

Kot prva žrtev komunistov je padel v Prečni bivši orožnik **Janez Murgelj.** Kot najstarejši član rodbine je skrbel za mlajše brate in sestre ter si služil kruh kot delavec. Znan je bil kot nasprotnik komunizma ter je zato odklanjal vsa vabila, naj se pridruži partizanom. Ko se je na veliki petek zjutraj odpravljal proti Trški gori, so ga blizu domače hiše prestregli partizani, ga odvlekli s seboj in ga umorili. Na njegovem odkopanem truplu se je poznalo, da so ga zabodli z nožem. Imel je polno ran po telesu in na glavi.

Kt druga žrtev je sredi junija padel župnik **Janko Komljanec.** Skupaj z bratoma **Antonom** in **Alojzijem Murgljem** ter **Alojzijem Pašičem** so ga dne 15. junija komunisti ugrabili iz župnišča ter ga odvlekli na Hmeljnik. Tam so jih zverinsko mučili in jih 17. junija popoldne vse štiri ubili. Hlapec Pašič je bil star šele 20 let. Alojzij Murgelj celo samo 19 let, Anton Murgelj pa 24 let.

Konec junija so partizani odpeljali 35 let staro **Marijo Battelino**, mater mlade deklice. Iz gozda, kamor so jo odvlekli, se ni več vrnila.

44 let stari gozdni čuvaj **Jožef Mikič** je šel dne 2. julija sušit seno med gozdovi proti Brezovi rebri. Tam so ga prijeli partizani, ki so nato doma vlovili še njegovega sina. Deček je ušel, očeta pa so odpeljali v gozdove, kjer so ga štiri dni trpinčili, nato pa umorili skupaj s tremi drugimi sotrpini, privlečenimi iz drugih krajev. Njihov grob so odkrili v začetku septembra in Mihiča pokopali v Dolenji straži.

Marija Mesarič, mati 14letnega sina in 16letne hčerke, je bila odpeljana dne 16. junija zvečer iz svoje hiše. Ni se več vrnila in njenega groba še doslej niso našli.

Jakše Avguštin se je dal v marcu ustrahovati in zapeljati, da je šel med partizane. Ko pa jih je spoznal, je zahteval, naj ga puste domov. Navidezno so mu to dovolili, dne 9. julija pa so prišli ponoči po njega in ga odvedli s seboj v gozd. Tam so ga ljudje čez nekaj dni našli s prerezanim vratom.

Murn Ivan, o katerem smo že pisali, je bil od partizanov ujet dne 20. junija. Bil je 20 let star in ljudje so ga imeli radi. Tudi njega so našli s prerezanim vratom.

Kristana Alojzija, krojaškega pomočnika iz Češče vasi, so partizani ubili konec junija 1942.

Mihič Ana je bila žena že prej omenjenega gozdnega čuvaja Jožefa Mihiča. Komunistom se je zamerila, ker jih je obtoževala zaradi umora svojega moža in je temu preskrbela cerkven pogreb. Sredi septembra ponoči so prišli po njo in jo odvedli iz postelje v sami srajci. Nihče več je ni videl. Doma sta v izropani hiši ostala 18 let stara hči in 13 let stari sin.

To so sama suha dejstva. Ona dovolj jasno kažejo, zakaj se je odpor proti komunizmu, ki ga je naše ljudstvo že od nekdaj čutilo in kazalo, v zadnjem času razrastel v tako silen vihar, ki ne bo pojenjal, dokler ne bo komunizem popolnoma iztrebljen.

Gospodarstvo

Važna seja Pokrajinskega sindikata papirniškega in tiskarniškega delavstva

Na pobudo Pokrajinske delavske zveze v Ljubljani in strokovnjaka Dal Pra je imel Pokrajinski sindikat za papirniško in tiskarniško delavstvo v lastnih prostorih važno sejo, ki so jj prisostvovali razen članov sindikata tudi voditelji drugih grafičnih društev ter zastopniki Pokrajinske delavske zveze.

Člani uprave so podali poročila, tičoča se razvoja organizacije in področja njenega dela. Ko so proučili sedanji položaj te stroke, so predstavniki zainteresiranega delavstva razložili delavske zahteve.

Strokovnjak Zveze Dal Pra je nato govoril o vprašanjih, ki so jih obravnavala razna poročila, ter je pri tem pokazal spoznanje in razumevanje za vsa vprašanja, ki tvorijo težnje delavcev. Obenem je zelo umestno pojasnil dolžnosti, ki jih imajo delavci v sedanjem času.

Seja, ki se je izkazala v vsakem oziru za plodonosno, bo nedvomno imela blagotvoren uspeh na polju delavnosti sindikata.

Gospodarske vesti

= **Delovanje italijanskih in nemških znanstvenih institutov na Balkanu.** Nedavno smo poročali, da je bil v Sofiji ustanovljen italijansko-bolgarski institut za zboljšanje zemljišč, ki bo s pomočjo Italije vršil znanstveno delo na tem področju. Zdaj poročajo iz Sofije tudi o tesnem sodelovanju bolgarskega kmetijskega ministrstva z nemškim institutom cesarja Viljema. Ustanovljen je bil skupen nemško-bolgarski kmetijski znanstveni institut v Sofiji, in sicer na podlagi sporazuma med Družbo cesarja Viljema v Berlinu in bolgarskim kmetijskim ministrstvom. V septembru je bil položen temeljni kamen za zgradbo instituta, ki se gradi po načrtih bolgarskega arhitekta. Za vodjo instituta je bil od strani Bolgarije imenovan državni tajnik v kmetijskem ministrstvu prof. dr. Kostev, znan rastlinski fiziolog, z nemške strani pa prof. dr. Scheide iz Monakovega, ki je znan kot vodja ekspedicije na Hindukuš. Nemška družba cesarja Viljema, ki je bila ustanovljena leta 1918 in vzdržuje sedaj v Nemčiji 38 znanstvenih institutov, je vrh tega v sporazumu z Italijo ustanovila nemško-grški institut za biologijo, ki ga bo vodil podpredsednik grške vlade in minister za kulturo prof. Logothetopoulos, z nemške strani pa prof. Maks Hartmann. Ta nemško-grški institut bo zlasti tesno sodeloval z institutom za raziskovanje možganov in institutom za biofiziko v Berlinu ter z institutom za ohranitev človeške delovne moči v Dortmundu. Nemško-grški institut se bo bavil predvsem z raziskovanjem vitaminov, hormonov in virusov, na področju biofizike pa z vprašanji žarkov. Družba cesarja Viljema vrši svoje znanstveno delo na Balkanu v tesnem sodelovanju z italijanskimi znanstvenimi instituti.

= **Dobra italijanska letina pomaranč.** Te dni so prišle v Italiji na trg prve pomaranče letošnjega pridelka. Po obilni letini 1941-42 so v splošnem računali, da bo letošnji pridelek manjši. Izkazalo pa se je, da je letina pomaranč tudi letos prav znatna, le letina limon in mandarin bo najbrž nekoliko zaostajala za lansko letino.

= **Pridelek sladkorne pese.** Kakor smo že svoj čas poročali, je bila letos s sladkorno peso posejana površina za skoro 10% večja kakor lani. Po podatkih italijanskega združenja pridelovalcev sladkorne pese je znašala celotna površina 173.000 ha, pridelek sladkorne pese pa se ceni na 6.5 do 7 milijona meterskih stotov. Za proizvodnjo sladkorja za potrebe prehrane se bo predelalo 5.2 milijona stotov pese, ostanek 1.4 do 1.8 milijona stotov pa se bo porabil za proizvodnjo alkohola.

= **Emisija obveznic Hranilnice Neodvisne Države Hrvatske.** Kakor smo že poročali, je dobila Hranilnica Neodvisne Države Hrvatske s posebno zakonsko odredbo pooblastilo, da sme izdati za 230 milijonov kun lastnih obveznic, ki se bodo obrestovale s 4% in za katere jamči država. Kakor naknadno poročajo iz Zagreba bo hranilnica izdala te obveznice za konsolidacijo posojila, ki ga je že lani v enaki višini dala zagrebška občina in za katero je zagrebška občina zastavila svoje dohodke od občinske doklade. Obveznice se bodo amortizirale v 35 letih.

= **Sintetično mazilno olje v Franciji.** V zadnjih dveh letih, odkar je Francija odrezana od dovoza ameriškega mineralnega olja, so v Franciji pospešeno delali poskuse za pridobivanje sintetičnega mazilnega olja. Pred dvema letoma ustanovljena družba Société des Carburands Synhetiques je sedaj končala svoje priprave in je te dni pričela v večjem obsegu izdelovati razne vrste mazilnega olja iz premoga. Sedaj so v laboratoriju pričeli s poskusi za izdelovanje sintetičnega bencina.

Razdeljevanje sira za mesec november

Zavod za prehrano pri Visokem komisariatu Ljubljanske pokrajine javlja prodajalcem in potrošnikom, da se bo v tekočem mesecu prodajal sir na odrezke živilskih nakaznic, označene s črkami veliki A in veliki B.

Odrezek A daje pravico do nakupa 60 g sira s trdo skorjo, odrezek B pa do nakupa 150 g sira z mehko skorjo.

Izpred vojnega sodišča

Vojaško vojno sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenija-Dalmazia, odsek v Ljubljani, je izreklo naslednjo sodbo v stvari proti **Henigman Angeli**, hčeri Maksa in Ane Kočevar, rojeni v Toplicah, 29. III. 1922, gospodinji, tam bivajoči na št. 29, nahajajoči se v zaporu.

Obtožena je bila: a) zločina po čl. 1. naredbe dne 3. 5. 1942, ker je v Toplicah v nedoločenem času do septembra 1942 sodelovala pri družbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega, gospodarskega in družbenega reda v državi;

b) zločina po čl. 5 naredbe z dne 3. 10. 1941, ker je v istih časovnih in krajevnih okoliščinah delala prevratno propagando s tem, da je drugim neznancem čitala liste protiitalijanske vsebine »Slovenski poročevalec« in »Delo«;

c) zločina po čl. 16. naredbe z dne 3. 10. 1941, ker je v zgoraj omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah sodelovala pri oboroženem krdelu, ustanovljenem z namenom izvrševati zločina proti varnosti države;

d) zločina po čl. 2. naredbe z dne 24. 10. 1941, ker je brez dovoljenja imela pištolo;

e) soudeležbe pri trikratnem umoru, obteženem v smislu čl. 110, 81, k. z. 575 do 577 št. 3 k. z., ker je v Toplicah v noči od 27. na 28. maja 1942 v družbi z drugimi neznanci in s predumišljajem povzročila smrt Mišjaka Antona, Mišjaka Alojzija in Kristana Alojzija.

Iz teh razlogov je sodišče na osnovi členov zakona spoznalo Henigman Angelo za krivo vseh pripisanih ji zločinov in jo kot tako obsodilo na smrtno kazen in posledice. Odredilo je, da se sodba objavi v »Picolu« v Triestu in v »Jutru« v Ljubljani.

Ljubljana, 14. novembra 1942-XXI.

Razbojništva ameriških vojakov na Filipinih

Kebu (Filipini), 18. nov. s. Španska misijonarja Benigno Cano in Jose Sostre, ki sta nedavno prispela sem iz notranjosti, poročata, da so se razpršeni ameriški vojaki, kolikor jih je še ostalo v posameznih krajih Filipinskega otočja, popolnoma predali razbojništvu ter preganjajo katoliške misijonarje in okrutno pobijajo civilno prebivalstvo, ko se brani izkazovati jim usluge. Ti razbojniki, ostanek pobite ameriške vojske, so posebno nasilni na otoku Ceku in Negros. Omenjena španska misijonarja sta po enomesečnem begu srečno ušla razbojnikom in poročata, da so ti ubili misijonarja Alfonsa Principala ter odpeljali misijonarje Francisca Subinasa, Fermandila Kumbo, Tulia Bonesa in Luciana Leslja. Pri tem so zažgali misijonske postajo ter nekoliko civilnih hiš, pobili nekoliko prebivalcev in izropali mnogo krajev.

Starši, pošljite svoje sinove v kmetijsko šolo!

Na pokrajinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se prične šolsko leto v začetku januarja 1943. Šola ima dva oddelka: letno in zimsko šolo. Letna šola traja nepretrgoma eno leto, zimska pa dve zimi po pet mesecev. Letos se sprejemajo učenci samo v celoletno šolo, ki je primerna za vse vrste in tipe naših kmetij, predvsem pa za vinorodne kraje, kakor sta novomeški in črnomeljski okraj. Na celoletni šoli se namreč poleg vseh drugih panog izčrpno poučuje tudi vinogradništvo in opravlja vsa z njim povezana praksa. Zimska šola pa, katere drugi tečaj se bo vršil le, če bodo razmere dovoljevale, je bolj primerna za sinove posestnikov iz nevinorodnih krajev, kakor so kočevski, logaški in ljubljanski okraj.

Vsi učenci stanujejo v zavodu, kjer imajo vso oskrbo. Sprejemajo se pridni in dovolj nadarjeni sinovi kmetskih staršev, ki se bodo po končanem šolanju posvetili svoji domači kmetiji. Vsi interesenti v starosti od 16 let naprej in z uspešno dovršeno osnovno šolo morajo poslati čimpreje, a najdalje do 15. decembra ravnateljstvu pokrajinske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu lastnoročno spisane prošnje, kolkovane s 4 lirami in naslednjimi prilogami: krstni list, domovnica, zadnje šolsko spričevalo, spričevalo o nravnosti (pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole), izjavo staršev ali varuha (kolek za 2 liri), s katero se zavežejo plačati stroške šolanja (šolnino); zavezati pa se morajo tudi da bodo plačevali šolnino do konca šolskega leta, če bi sin, odnosno varovanec brez opravičenega vzroka predčasno zapustil zavod. Vsi, ki reflektirajo na pokrajinsko ali kako drugo podporo iz javnih sredstev, morajo priložiti tudi obvezno izjavo (kolek za dve liri) staršev ali varuha, da bo njih sin ali varovanec ostal na domači kmetiji, v nasprotnem primeru pa da povrnejo zavodu sprejeto podporo iz javnih sredstev. Priložiti morajo tudi uradno potrdilo občine o velikosti posestva v hektarih, o predpisu direktnih davkov v lirah in o številu družine s posebno navedbo, koliko je še nepreskrbljenih otrok ter eventualno druge družinske razmere. V tem potrdilu pa naj bo tudi navedeno, koliko se redi na posestvu konjev, goveje živine in prašičev. Zaradi okrnjenega poštnega prometa naj se prošnje vlagajo preko domačih občin, kjer poslujejo, odnosno preko župnih uradov ali okrajnih glavarstev, od koder bodo po prijaznosti uradno poslane na zavod. Lahko pa se prošnje vložijo tudi osebno v pisarni šole.

Pri vstopu v šolo napravijo učenci kratek sprejemni izpit iz slovenščine in računstva, obenem pa se preišče po šolskem zdravniku njih zdravstveno stanje. Mesečna oskrbnina znaša predvidoma od 100 do 300 lir in se ravna po premoženjskih in družinskih razmerah prosilca ter se plačuje mesečno vnaprej. Prosilci za pokrajinsko znižano mesto pa morajo priložiti navedeno obvezno izjavo in občinsko potrdilo o velikosti posestva ter višini letnih davkov, z navedbo družinskih in gospodarskih razmer.

Danes in za nedogledno bodočnost je boj za obstanek trši in krutejši kakor kdajkoli poprej. Na vseh popriščih se zahtevajo celi in vsestransko uposobljeni ljudje, predvsem pa dobri, stanovsko zavedni in strokovno izobraženi kmetski gospodarji. Pripravo za gospodarski obstanek nudi še zmeraj grmska kmetijska šola, ki je ostala edina te vrste v Ljubljanski pokrajini in ki že 56 let širi gospodarsko znanje in omiko ter vzgaja in usposablja bodoče napredne slovenske kmetske gospodarje. Vsak oče, ki ima najmanj 16 let starega sina in mu namerava nekoč izročiti svojo, s tolikimi žulji ohranjeno domačijo, ne bo zamudil prilike in bo poslal svojega nasjednika v šolo na Grm, ki nudi edino možnost strokovnega šolanja pridnih kmetskih fantov na domačih tleh.

Nakazovanje kuriva

Ljubljana, 18. novembra

V torek je začel Pokrajinski svet korporacij upravičencem na dom dostavljati nakaznice za kurivo tako, da pridejo prvi na vrsto javni obrati, zavodi in poslovni prostori. Ko bodo lastniki raznih javnih obratov, zavodov ali poslovnih prostorov dobili nakaznice za kurivo, naj od današnje srede 18. t. m. dalje pridejo zaradi dobave drv takoj na mestno pristavo v Povšetovi ulici 12 ali pa na športni prostor SK Ljubljane na Ciril Metodovi (prejšnji Tyrševi) cesti. Na mestni pristavi bo mestni preskrbovalni urad oddajal žagana drva, kolikor jih bo seveda mogoče sproti nažagati, na sportnem prostoru SK Ljubljane pa kar cela polena. Če bo mestni preskrbovalni urad zagotovil preveliko izgubo časa upravičencev s čakanjem, bo za razdeljevanje drv določil še tretji prostor ter o pravem času objavil naslov. Kdor pride po drva, naj prinese s seboj nakaznico za kurivo in denar, obenem pa seveda pripelje tudi voz, da bo drva lahko takoj naložil in odpeljal. Pooblaščeni trgovci s kurivom pa lastnikom javnih obratov, zavodov ali poslovnih prostorov ne bodo prodajali drv, pač pa še nadalje premog. Privatna gospodinjstva bodo pa dobivala drva še vedno pri onih trgovcih, kjer so prijavljena. Da bodo upravičenci čim prej in v suhem vremenu dobili kurivo, priporočamo, naj kupujejo kar cela polena ter sami poskrbe za žaganje. Posebej pa opozarjamo, naj se upravičenci pri prevzemu nakaznic prepričajo, če so na nakaznici vsi kuponi, kakor so zapisani na vročilni poli. Strankam, ki imajo zaloge, so bili pripadajoči kuponi uradno odstriženi. Dostavljalci so upravičeni za pobiranje odobrenih taks za stroške nakazil, ki so označene v seznamih.

*

Pokrajinski svet in urad korporacij v Ljubljani sporoča:

V zadnjih dneh se je pričelo z razdeljevanjem nakaznic za kurivo za kurjavo na podlagi nakazil od strani Pokrajinskega korporcijskega sveta.

Ta nakazila so bila izvršena glede na trenutno razpoložljive in na bodoče verjetne količine premoga in drv v pokrajini.

Opozarjajo se vsi konsumenti, da naj smotrno trošijo količine kuriva, ki so jim nakazane, tako da se ne bodo v sledečih mesecih, ko bo nastopil hujši mraz, znašli brez kuriva, kajti nikomur v nobenem primeru in iz nobenega razloga ne bodo nakazane dopolnilne količine, temveč nasprotno se lahko primeri, da se bodo morale zaradi nepredvidenih vzrokov skrčiti že nakazane količine.

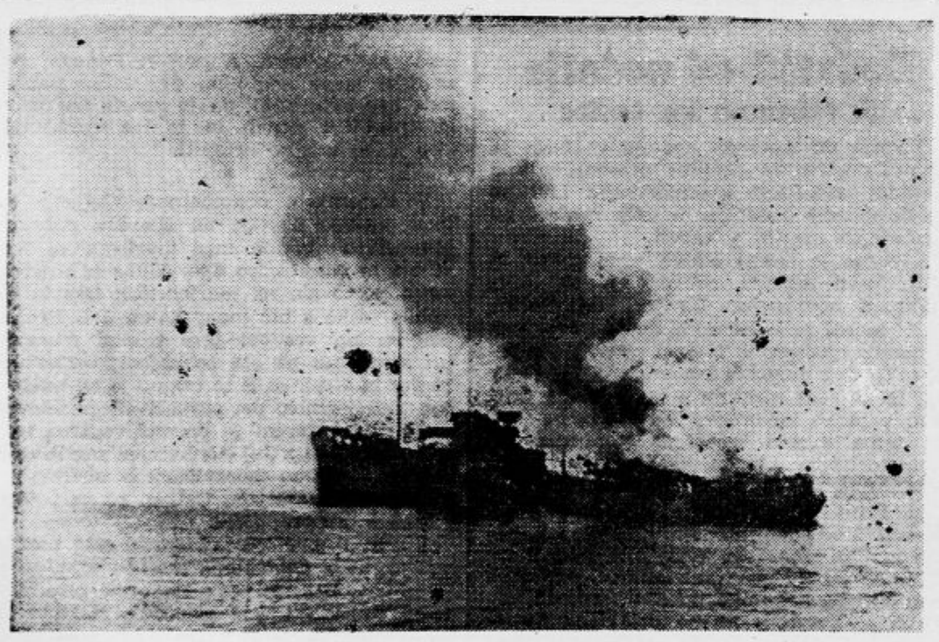

Una nave nemica centrata dalle bombe dei nostri aerei si inabissa lentamente nelle acque del Mediterraneo — Sovražna ladja, ki so jo zadele bombe italijanskih letal, se počasi potaplja v vodovje Sredozemskega morja

Inž. Milo Jelačin

Ljubljana, 18. novembra.

Včeraj je umrl, zadet od kapi eden najuglednejših ljubljanskih meščanov in najsposobnejših inženirjev - tehnikov, častni konzul kraljevine Rumunije, gospod Milo Jelačin.

Pokojnik je bil že. več let hudo bolan. Vendar je bolezen junaško prenašal in smo ga večkrat videli na sprehodu s svojo gospo okrog Mirja in drugod. Kap ga je zadela že včeraj zjutraj pri zajtrku, umrl pa je zvečer ob 9.30.

Gospod Milo Jelačin nas je zapustil v najboljših moških letih. Rodil se je leta 1897 v Ljubljani, kjer je dovršil realko, nakar se je posvetil študiju ladjedelstva na tehniški visoki šoli v Charlottenburgu pri Berlinu, kjer ga je presenetila prva svetovna vojna. Bil je vpoklican pod orožje. Kot častnik v avstro-ogrski vojni mornarici je

služboval na veliki oklopnici »Viribus Unitis«, ki je bila ob koncu vojne potopljena v vojni luki Poli. Ko je bil vojni ples zaključen, se je spet posvetil študiju ladjedelstva v Nemčiji in Franciji in je kmalu nato tudi diplomiral. Preselil se je v Ljubljano, kjer je prevzel tvornico zamaškov in plutovinastih izdelkov. Pridobil si je velik ugled med ljubljanskimi gospodarstveniki in je bil splošno priljubljen. Leta 1929 je bil imenovan za častnega konzula kraljevine Rumunije, kar je ostal do smrti.

Blagemu pokojniku in uglednemu ljubljanskemu meščanu, ki nas je predčasno in nepričakovano zapustil, naj bo lahka slovenska zemljica. — Globoko užaloščenim svojcem izrekamo naše iskreno sožalje!

Radio Ljubljana

ČETRTEK, 19. NOVEMBRA 1942-XXI

7.30: Lahka glasba. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Koncert sopranistke Pavle Lovšetove. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih sil v slovenščini. 13.20: Operetno glasbo izvaja orkester, vodi dirigent Petralia. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.15: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec, sodelujeta sopranistka Draga Sok in tenorist Andrej Jarc. Operetna glasba. 15.00: Poročila v slovenščini. 17.10: Pet minut gospoda X. 17.15: Nove plošče. Cetra. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Pesmi in napevi. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 20.45: Koncert ritmo-simfoničnega orkestra Cora. 21.15: Godba Kr. Finančne straže, vodi dirigent D'Elija. 21.50: Predavanje v slovenščini. 22.00: Orkester pesmi, vodi dirigent Angelini. 22.45: Poročila v italijanščini.

Telefonista in collegamento con il comando di una nostra unità operante sul fronte dell'Africa Settentrionale — Telefonist v zvezi z nekim italijanskim poveljstvom v Severni Afriki

Iz Hrvatske

Zaključen tečaj za gledališke režiserje. Preteklo soboto je bil v Zagrebu zaključen tečaj za gledališke režiserje. Obiskovalo ga je 20 udeležencev iz raznih krajev države. Na tečaju so, kakor smo že poročali, predavali priznani gledališki strokovnjaki.

Nekaj za filateliste. Na prošnjo društva trgovcev z znamkami je ministrstvo za promet dovolilo, da se 16. t. m. ob priliki obletnice ustanovitve Zagreba uporabi priložnostni poštni žig z grbom mesta Zagreba iz 14. stoletja.

15-letnica zdravilišča v Klenovniku. Nedavno je minilo 15 let od otvoritve zdravilišča delavskega zavarovanja v Klenovniku. Delavsko zavarovanje na Hrvatskem ima 3 zdravilišča za zdravljenje pljučno bolnih: na Brestovcu pri Zagrebu, v Kasindolu pri Sarajevu in v Klenovniku pri Ivancu. Vsa tri zdravilišča imajo 526 bolniških postelj in jih letno obišče okoli 3500 bolnikov.

Z Gorenjskega

Povišanje. Dosedanji vodja koroškega deželnega tiskovnega urada Rihard Moschner je prevzel komisarično vodstvo tega urada ob pričetku sedanje vojne. Zdaj je bil postavljen za definitivnega vodjo tiskovnega urada v državnem propagandnem uradu za Koroško.

Nov stanovski urad na Jesenicah. Mestna občina na Jesenicah je ustanovila nov stanovski urad. Gorenjski tednik pravi, da po notranji opremi lahko tekmuje z vsakim drugim uradom. Strop je lesen, po stenah pa visijo razne originalne slike in Hitlerjevi izreki. Dne 1. novembra so bili župani največjih občin v radovljiškem okraju postavljeni kot nadomestni stanovski uradniki.

Na vzhodni fronti sta padla desetnik Jože Baumgartner, ki je bil odlikovan z železnim križcem druge stopnje in z drugimi odlikovanji, ter na čelu svoje čete nadporočnik Günther Müller, ki je bil odlikovan z železnim križcem prve in druge stopnje in z raznimi drugimi odlikovanji. Nadalje sta padla koroška rojaka 22 letni desetnik Janko Pristan in 30 letni desetnik Franc Gradišnik, oba iz Velikovca.

V celovški bolnišnici je umrl v 69 letu starosti upokojeni davčni inspektor Jože Wiedergut iz Borovelj. Bil je na glasu dobrega finančnega uradnika in je služboval na Postaflju, v Volšperku in v Celovcu. Njegov sin je že od pričetka sedanje vojne na fronti. — Nadalje je umrla v celovški bolnišnici 64 letna vojna vdova Katarina Trampičeva.

Povišane cene mleku. Šef civilne uprave zasedenih ozemelj Koroškega in Kranjskega je z veljavnostjo od 1. novembra dalje ponovno zvišal cene mleku. Cene na Gorenjskem so se na ta način izenačile z onimi na Koroškem. Gorenjski tednik pravi, da mora to biti vsem proizvajalcem mleka izpodbuda, da kolikor mogoče povišajo pridelovanje mleka in predvsem oddajo mleka mlekarnam ali zbiralnicam.

Kmetska domačija za zimsko pomoč. — Prihodnja poulična zbirka za zimsko pomoč bo v vsej Nemčiji 21. in 22. novembra. Pripadniki raznih organizacij narodno-socialistične stranke bodo prodajali lesene značke, ki predstavljajo 12 tipov nemških kmetskih domačij. Med drugimi bodo zelo častno zastopane koroške kmetske domačije. Vsega skupaj je bilo izgotovljenih 60 milijonov takih odkupnih znakov, s čimer so bile številne družine, ki se bavijo z rezljanjem lesa, deležne zaslužka.

Iz Spodnje Štajerske

Iz brežiškega okraja poročajo, da so se tudi ondotni obrtniki vneto udeležili obrtniškega tekmovanja s svojimi izdelki na celjski razstavi. Posebna komisija je ocenila dela, preden so jih poslali v Celje. Zlasti so se tudi v brežiškem okraju izkazali mizarji. Čevljarji so se prilagodili vojnemu gospodarstvu in so razstavili sportne čevlje, čevlje iz umetnega usnja, pletene sandale in podobno. 9 mojstrov je bilo proglašenih za okrožne zmagovalce, 20 mojstrov pa je prejelo diplome. Izdelki so bili razstavljeni 14. in 15. novembra na razstavnem prostoru v Brežicah.

Cassadov koncert v Celju. Celjski prosvetni urad je pridobil za svoj drugi veliki koncert slovečega virtuoza. V nedeljo 22. t. m. bo v Nemškem domu nastopil svetovno slavni španski čelist Caspar Cassado. Cene vstopnicam je bilo treba nekoliko povišati.

Za mrtve bodo proglašeni: Ludvik Smrekar iz Valdeka v slovenjgraškem okraju, ki je menda junija 1917 umrl za pegavcem v ruskem ujetništvu, dalje Anton Goršak iz Št. Lovrenca na Pohorju, ki ga pogrešajo po bitki pri Lokvici dne 12. oktobra 1916 ter Mihael Šmid s Kapele, ki ga pogrešajo že od oktobra 1914, odkar je odšel na rusko fronto. Uveden je sodni postopek.

Gledališka gostovanja v Ptuju. V letošnji zimski sezoni bo v Ptuju redno gostovalo mariborsko mestno gledališče. Prvo gostovanje je bilo pretekli torek. Izpolnjena je velika želja Ptujčanov. Kakor znano, ima Ptuj svoje mestno gledališče, ki je že 27. novembra 1886 praznovalo stoletnico.

Naročite se na romane Dobre knjige!

KULTURNI PREGLED

Gerhard Hauptmann

15. t. m. je poteklo 80 let, kar se je rodil v Salzbrunnu (Šlezija) današnji predstavitelj nemškega slovstva, »drugi Goethe«, kakor ga imenujejo zavzeti častilci, dramatik in pripovednik Gerhard Hauptmann. Njegova glava, ki ji tudi starost ni mogla vzeti lepote fino izoblikovanih oblik in krepke izrazitosti poduhovljenih potez, res nekoliko spominja na Goethejevo. S svojo osebnostjo in z obsežnim delom, ki ima težišče v dramatiki in si je tu pridobilo evropski pomen, je zavzel Hauptmann vzvišeno in častito mesto v nemški literaturi. Vsi valovi časa in novih gibanj niso mogli omajati te njegove, danes nedvomno edinstvene pozicije, ki varuje izročila goethejevsko-schillerjevske dobe in jih združuje z umetniškimi izkustvi in miselnimi tokovi zadnjih desetletij 19. stoletja. Hauptmann je vrh, nesporen in daleč viden umetniški vrh v literaturi časa in okolja, ki mu sicer dajejo poglavitni ton politika in socialna borba.

Gerhard Hauptmann se je hotel najprej izuriti v kiparstvu. Umetniški študij mu je bil samo izhodišče k študiju naravoslovnih ved. Tudi tu se ni ustavil. Vse je bilo zgolj priprava za slovstveno pot, ki ga je vodila po strmem vzponu boja v višino nemške literature. L. 1885. je izdal epično pesnitev »Promethidenlos«, ki je ostala neopažena. L. 1889. je prav tedaj ustanovljena »Freie Bühne« v Berlinu, ki je začela gledališko življenje z Ibsenovimi »Strahovi«, vprizorila Hauptmannovo dramo »Vor Sonnenaufgang«. (Pred sončnim vzhodom). Delo je vzbudilo nenavadno pozornost. Širši javnosti je bilo takrat še neznano ime tega sina šlezijskega krčmarja, vendar so vsi občutili v drami nekaj novega; izraz talenta, ki je obdarjen s svežo stvarjalno močjo, ter sad novega gledanja na dramatsko literaturo. Pojav mladega dramatika je imel zares nekaj jutranjega: kakor da je svitalo literarno sonce, ki bo s svojimi žarki obudilo mnogo novega življenja. Okrog Hauptmannove prve drame so se razvili spori med tradicionalizmom in takrat še udarnim naturalizmom. Ko so l. 1892 vprizorili Hauptmannovo novo delo, kolektivistično dramo o uporu šlezijskih tkalcev »Die Weber« (Tkalci), je bil Gerhard Hauptmann splošno priznan za najpomembnejšega nemškega dramatika naturalistične smeri.

Tako živahen in nemiren duh, kakor je bil Hauptmannov, se ni mogel ustaliti v kolobarju ene same struje. Neugnano je iskal ne le nove snovi, marveč tudi novih odtenkov mišljenja in forme. V komediji iz berlinskega predmestja »Der Biberpelz« (Bobrov kožuh) je še ves v okviru naturalističnega pojmovanja dramatike, vendar že teži iz dokumentarnosti in življenjske resničnosti v ironijo in k satiričnim poudarkom zoper družbo, ki jo predstavlja puhli sodnik Wolff. V drami »Hanneles Himmelfahrt« (Haničina pot v nebesa) pridružuje naturalizmu romantične privide in ustvarja ozračje simboličnega sveta. »Florian Geyer« je zgodovinska tragedija o kmečkem uporu l. 1525 in je zgrajen kot drama kolektivne usode. »Die versunkene Glocke« (Potopljeni zvon), ki ga imamo v slovenskem prevodu, je romantična simbolistična drama v verzih. V »Fuhrmann Henschel« (Voznik Henschel) se je vrnil k naturalistični zasnovi. Z igro »Der arme Heinrich« (Ubogi Henrik) je postavil na oder srednjeveški motiv o vitezu-gobavcu, ki ga odreši nesebična ljubezen lepe deklice. — V življenje Karla Velikega sega drama »Kaiser Karls Geisel«; v nji je obdelal spoprijem med krščansko kulturo in pagansko naravnostjo. To so le nekatera njegova dela.

V novejšem času je spisal Hauptmann še celo vrsto iger. Med njimi je drama »Vor Sonnenuntergang« (Pred sončnim zatonom); le-ta naj bi zaključila dramatsko delo pisatelja, ki je začel z dramo »Pred sončnim vzhodom«. Osebi založnika Clausena je nemara dal pisec nekatere avtobiografske poteze. Toda leta so tekla, Hauptmann je delal dalje in več novih dram, nastalih v zadnjih desetih letih, priča, da njegovo sonce ni zašlo, čeprav je izgubilo prejšnjo moč in se poslavlja ob turobnem večeru nekje med krvavimi in temnimi oblaki. V dramah obravnava Hauptmann tudi antične motive, kakor ustreza novim težnjam nemške dramatike, da namreč naveže sedanjega nemškega duha na večno mlado drevo grške antike.

O Hauptmannovem dramatskem delu je pisal že l. 1913 Georg Witkowski (»Das deutsche Drama des neunzehnten Jahrhunderts«): »Med njegovimi enaindvajsetimi dramami se ne bo najbrž nobena trajno obdržala na odru, vendar bodo vse — najboljše in neuspele — živele dalje v zgodovini kot spomeniki tega zmedenega, večno okrog sebe tipajočega časa. Zakaj nobeden izmed njegovih vrstnikov se ne trudi s tako resnobno vnemo kakor on, da bi ustvaril umetnost, ki bi v svojem izrazu popolnoma ustrezala njegovemu občutku tega časa; nobeden nima tako močnega talenta za dosego zmeraj novih izraznih sredstev in le malo jih je, ki bi bili tako malo dotaknjeni od škodljivih vplivov velemestne kulture, čezmerne občutljivosti in dekadence, ter bi tako kot Hauptmann ohranili stik z rodno grudo.«

Ta sodba velja v glavnem še danes. Hauptmann je resda vstopil v nemško slovstvo v znamenju naturalizma, vendar je vedno hodil svoja pota. Ostal je zvest izročilom šlezijske zemlje in njenemu ljudstvu, ki ga je vedno slikal z ljubeznijo in sočutjem. S svojimi socialnimi motivi je postal eden izmed vidnih glasnikov ponižanih in trpečih, ki so preko njega spregovorili veliko besedo o svojem hrepenenju po boljšem in lepšem svetu. Vzlic vsemu naturalistično usmerjenemu svetovnemu nazoru pa je imel Hauptmann duhovne oči tudi za skrivnosti človeške duše, za lepoto sanj in nadzemskega hrepenenja, za simbolne vrednote, ki tolažljivo odvračajo izmučene in nesrečne ljudi od njihove surove stvarnosti.

Kakor koli je Gerhard Hauptmann najpomembnejši kot dramatik, je ustvaril marsikaj klenega tudi v drugih slovstvenih oblikah. Tako je spisal v heksametrih epos »Till Eulenspiegel«, čigar dejanje je prenešeno v Nemčijo po prvi svetovni vojni. Izmed njegovih pripovednih del daje kritika prednost romanu »Der Narr in Christo Emmanuel Quint« in noveli »Der Ketzer von Soana«. »Buch der Leidenschaft« (Knjiga strasti) je Hauptmannov lastni življenjepis. J. Chapiro je postal ob sedemdesetletnici njegov Eckermann (»Gespräche mit G. Hauptmann; odlomke smo objavili letos v Jutru«). Pred desetimi leti je izšlo Hauptmannovo zbrano delo: 33 dram v 6 knjigah na 3000 straneh. Le-to pa, kakor smo videli, nikakor ne izčrpuje Hauptmannove obsežne in mnogostranske tvornosti.

Že l. 1912. je bila Gerhardu Hauptmannu priznana Nobelova nagrada. V tem času je bil eden najbolj vprizarjanih evropskih dramatikov. Za letošnji jubilej, ki ga je mojster doživel na svojem posestvu v Krkonoših, igrajo njegova novejša in starejša dela ne samo v številnih nemških gledališčih, marveč tudi v Italiji. Dantejeva domovina ima v tem pisatelju svojega vnetega prijatelja; zopet poteza, ki veže Hauptmanna z njegovim nedosežnim vzornikom — J. W. Goethejem.

Slovenska gledališča so vprizorila še pred prvo vojno in zlasti še po vojni Hauptmannova poglavitna dela. Funtkov prevod »Potopljenega zvona« je izšel leta 1923. v knjižni izdaji.

ZAPISKI

Model cezarskega Rima

V rekonstruiranem rimskem svetišču Santa Rita v Campitelli je razstavljen mogočni model cesarskega Rima v IV. stoletju. Ta model je dala pred leti izdelati rimska občina za Avgustovo razstavo. Iz njega si lahko ustvarimo jasnejšo podobo o ogromnem stavbnem razmahu, ki ga je nastopilo Večno mesto pod Avgustom in ki se je nadaljeval pod vlado njegovih naslednikov, ko je Rim narasel preko stare republikanske meje vse do Ponte Milvio na eni in daleč ob Via Ostiense v smeri proti morju na drugi strani. Model daje čudovito verno sliko monumentalnosti velikih zgradb, razsežnosti uličnega mreže, razširjenosti kopališč in templjev, obdanih z zelenimi vrtovi. Tu je Flaminijev cirkus, čigar arena teče po sedanji Via delle Botteghe Oscure; Pompejevo gledališče, okra-

Kronika

* **Smrt viteza železnega križa.** V neki berlinski bolnišnici je umrl za hudimi poškodbami, ki jih je bil dobil na vzhodni fronti, letalski poročnik Hans Fuss. Bil je zelo uspešen letalec-lovec in je bil letos 23. avgusta po svoji 60. zmagi v zraku odlikovan z viteškim križcem železnega križa.

* **Japonski podmorski predor.** Na Japonskem je bilo dovršeno veliko tehnično delo, ki je trajalo šest let in je bilo pri njem zaposlenih 3 milijone delavcev. Preteklo nedeljo ob 5. zjutraj je krenil prvi potniški vlak skozi podmorski predor Kvangmon, ki veže japonsko celino z otokom Kjušiu. S tem je bil splošni promet na tej važni zvezi svečano otvorjen. Udeležba pri svečanosti je bila ogromna. Zbralo se je več tisoč dostojanstvenikov in uglednih činiteljev iz japonskega javnega življenja. Otvoritvena svečanost je bila opravljena na kolodvoru v Šimonoseki.

* **Pri kaktejah je previdnost na mestu.** Tudi pri nas je mnogo ljubiteljev in ljubiteljic kaktej. Marsikod vidimo na oknih ali ob njih prav zanimive zbirke. Vsekakor pa je pri kaktejah potrebna previdnost, o čemer nam priča naslednji tragični dogodek: V Villnarju v Nemčiji se je neka šivilja zbodla na kaktusu v prst. Neznatnemu vbodu ni posvečala pozornosti. Kmalu pa so nastopile usodne posledice. Pojavilo se je zastrupljenje krvi. Zdravniki niso mogli več pomagati ubogi šivilji in je izdihnila po hudem trpljenju.

* **Skrb za razvedrilo vojaških ranjencev.** V saškem industrijskem mestu Chemnitzu je bilo od začetka vojne do zdaj nad 700 prireditev za ranjene vojake v bolnišnicah. Na prvem mestu stoje skupine narodne glasbe, slede pa jim orkestri pevski zbori in mladinske igralske skupine.

* **O čudežih vojne kirurgije** razpravlja »Pester Lloyd« v članku, v katerem opisuje moderno ortopedično vojno bolnišnico, ki je zdaj urejena na znanem Margaretinem otoku v Budimpešti. Odkar je sloveči nemški kirurg dr. Sauerbruch z iznajdbo umetnih udov dokazal, da se lahko tudi najhujše prizadeti uvrstijo nazaj v družbo polnovrednih članov, si je tudi madžarska vojna kirurgija prisvojila vse moderne pridobitve. Nova bolnišnica je opremljena s sodobnimi medicinskimi sredstvi in aparati, vodi pa jo višji štabni zdravnik dr. Viktor Saigo. Invalidi se udejstvujejo tudi sportno: učijo se kolesarjenja in jahanja, gojijo lahko atletiko, plavajo v sportnem stadionu in kmalu pridobijo spet vse tiste sposobnosti, ki so jim kljub pohabljenosti potrebne za redno življenje.

* **Žrtev slona.** V nekem praškem cirkusu je starejša, docela dresirana slonovka imela nekega sedemnajstletnega kočijaža posebno rada. Če ji je postregel z majhnim priboljškom, mu je dovolila, da se je zibal na njenem rilcu. Pred nekaj dnevi pa je bila slonovka nenavadno slabe volje. Minilo jo je veselje do igranja. V nenadni muhavosti je z rilcem poprijela mladeniča in ga treščila ob zid. Obležal je mrtev.

* **Dvestoletnica Hoffmannovih kapljic.** Dne 12. novembra 1742. je umrl v visoki starosti 82 let sloveči nemški medicinec, dvorni svetnik Hoffmann, po katerem se imenujejo sloveče kapljice, ki tako rekoč vsakomur pomagajo kot prvo blažilo pri različnih bolečinah, še zlasti pa jih ceni ženski svet. Hoffmann je bil sin magdeburškega fizika, kjer je že zgodaj spoznal podrobnosti kemije in anatomije. Ko mu je bilo 20 let, je bil že doktor medicine v Jeni, kmalu nato pa je postal profesor na medicinski fakulteti v Halleu. Večkrat je zdravil kralja in druge člane dinastije na pruskem dvoru. Zato je brž zaslovel, še bolj pa so zaslovele njegove kapljice, ki so mu vse do današnjih dni ohranile trajen sloves.

* **Smrt za pol marke.** Neki 10letni dečko iz Katovic je stavil s svojim tovarišem pol marke, da bo splezal po žici strelovoda v prvo nadstropje v stanovanje svojih staršev. Priplezal je nizdol čez napušč do okna, tam pa je izgubil ravnotežje in je telebnil na tla. Pomoči mu ni bilo več.

* **Nov komet in nova zvezda.** Dne 6 t. m. je finska zvezdogledka gospa Osterma odkrila na meji ozvezdja Bika in Eridana nov komet 12. veličine. Novi komet, tretji, ki je bil odkrit v letošnjem letu, se je izprva pokazal le kot madež brez jedra in repa. Gospa Oterma je znana že po nekaterih prejšnjih odkritjih. Med 243 lani odkritimi malimi planeti jih je ona našla nič manj kakor 67 torej skoraj 28% celotne »žetve« v območju planetoidov. Letos v februarju je tudi že odkrila nov komet. Sedaj odkriti komet, ki se bo imenoval po njej, je stal ob odkritju 20 stopenj južno od središča »Zlatih planetnih vrat«, katerih svetle čvoje označujejo Plejade in Aldabare v Hiadah. — Pet dni po tem finskem odkritju je švicarski zasebni astronom Finsner iz Curiha, ki je tudi že znan kot odkritelj, ugotovil novo stalnico druge veličine in sicer v ladji Argo. Nova zvezda je vidna v bližini Sirija.

IZ LJUBLJANE

u— **Lipe Omladič na zadnji poti.** V torek popoldne smo na božji njivi pri Sv. Križu izročili zemlji telesne ostanke pokojnega Filipa Omladiča, ki ga je nedoumljiva usoda tako rano iztrgala iz kroga njegove družine in iz vrst njegovih sodelavcev in prijateljev. Na Žalah se je zbrala velika množica pogrebcev, da se zadnjikrat poslove od značajnega moža in dobrega tovariša, ki si je med vsemi, s katerimi je imel stika, pridobil takoj zaupanje in spoštovanje. To se je zlasti opazilo pri pogledu na množico tistih, ki so stopali v dolgem sprevodu za pokojnikovo krsto. Za kruto prizadeto soprogo in ožjimi sorodniki so šli v parih poleg skoro vseh pokojnikovih stanovskih tovarišev iz Ljubljane pripadniki mnogih poklicev, ki je Lipe Omladič za časa življenja prišel z njimi v stik. Iz kapele, kjer so viški frančiškani molili za pokoj duše, so krsto s truplom prenesli na novi del pokopališča, kjer so se poleg sorodnikov zgrnili okoli groba vsi pogrebci in se z nemo žalostjo še enkrat poslovili od blagega Lipeta. Zemlja, ki jo je Filip Omladič tako ljubil, je sprejela vase pokojnikovo truplo.

u— **Nova grobova.** Preselil se je v večnost mestni uslužbenec v pokoju g. **Ivan Michler.** K večnemu počitku ga bodo spremili v četrtek ob 15. iz kapelice sv. Krištofa na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. Nepričakovano je preminila ga. Frančiška **Konjarjeva,** po rodu Rekarjeva. Zapušča moža, sina, hčerko in drugo sorodstvo. Pogreb blage ranjke bo v četrtek ob pol 16. z Žal, kapelica sv. Frančiška, k Sv. Križu. — Pokojnima bomo ohranili blag spomin, žalujočim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje.

u— **Ljubljanski gobarji se oglašajo.** Poslali so nam naslednji dopis, s katerim so se obrnili tudi na mestno tržno nadzorstvo: Lansko jesen je bila na gobjem trgu omarica, ki jo je z vzorci gob oskrboval strokovnjak Ante Beg. S tem je bila storjena kupcem kakor tudi mestnim in okoliškim nabiralcem velika usluga. Ne vemo, zakaj je to jesen omarica izostala. Vsekakor je škoda, da je ni bilo. Gobarji hodimo po gozdovih bližnje okolice in nabiramo gobe, ki jih je letos izredno mnogo in to najrazličnejših. Na razpolago pa imamo le eno knjigo o gobah, ki je pomanjkljiva. Posebno ta čas je zelo mnogo raznih rdečih gob in mnogo kolobarnic, ki so užitne, ki jih pa nabiralci ne poznajo in jih pogostokrat kot strupene uničujejo. Prejšnje jeseni se je gospodinja lahko prepričala pri omarici, kakšno gobo kupuje, letos tega ne more. Gospodinja je predvsem navezana na pazljivost in poznavanje raznih vrst gob od strani nabiralca. Na trgu so se dogodili primeri, da je prodajalka kontrolo razloženih gob po tržnem strokovnjaku dobro prestala, potem pa je iz druge košare potegnila druge gobe in jih, čeravno so bile sumljive, prilno prodajala. Pozno je že, toda ni še prepozno, da se preprečijo nesreče in da se omogoči širokemu krogu nabiralcev pobrati vse užitne gobe in založiti trg s tem važnim hranivom. Zato prosimo, naj bo na trgu spet omarica z vzorci vseh poznih užitnih gob, v spomladi pa takoj od aprila, ko se pojavljajo prve gobe.

Gobarji

u— **Spet imamo krasno vreme.** Lani smo imeli prvi sneg dne 24. oktobra, letos pa nas je obiskal v noči od 16. na 17. novembra. Medtem ko je lani prav na debelo pobelil prirodo, v kateri je bilo še polno pridelkov in se je marsikod po goricah še smejalo grozdje, je letos prišel kar tihotapsko in je izginil preden se je prav zdanilo, kakor da bi ga bilo sram, da se je prikazal v letošnji jeseni, ki nam je naklonila že toliko lepih dni. Za povračilo, ker nas je ponoči iznenadil, pa nam je očistil ozračje. Izginila je jesenska slvina, ki je ves teden pregrinjala Ljubljano. Po nizki temperaturi 0.7, ki smo jo zabeležili v torek zjutraj, se je živo srebro čez dan dvignilo na 5° C. V borbi med jugom in severom pa je zmagal slednji. Z zasneženih gora je zvečer zavel hlad in nastopila je krasna mesečna noč. Sledilo je sončno jutro živo srebro je davi zabeležilo 2° C. Nebo je bilo kakor umito. Sonce je spet veselo kakor v zgodnji pomladi ogrevalo prirodo. V deviški jasnini so se nam pokazale gore v svojem belem zimskem okrasu.

u— **Podpornemu društvu za gluhonemo mladino** sta darovala v počastitev spomina blagopokojne gospe Ane Javornikove iz Žalne g. računski svetnik Avgust Bukovec in soproga iz Ljubljane znesek 100 lir, za kar jima izreka društveni odbor prisrčno zahvalo.

u— **Na drugem letošnjem simfoničnem koncertu** je glavna točka koncertnega sporeda Beethovnova tretja simfonija Op. 55 v Es-duru, ki je splošno znana pod imenom Eroična simfonija. To delo je napisal nesmrtni mojster v proslavo spomina velikega moža. Mislil je tu na generala Napoleona. Napisal je prvotno na partituro tudi posvetilo, katero pa je pozneje, ko je postal Napoleon imperator, prečrtal. Tretja Beethovnova simfonija je posebno znana po svojem drugem stavku, po žalobni koračnici Poleg 9. Beethovnove simfonije je tretja njegovo največje in najpomembnejše delo. To delo se bo izvajalo poleg Cherubinijeve uverture Anakreon in Smetanove simfonične pesnitve Iz čeških logov in gajev, v ponedeljek 23. t. m. ob 18. uri v unionski dvorani pod vodstvom dirigenta Draga Maria Šijanca. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

Pristen
dolenjski cviček
toči gostilna »MRAK« — Cesta 29. oktobra.

u— **Čistilno kopališče v Zavodu za socialno zavarovanje** na Miklošičevi cesti 20 bo z 20. novembrom 1942 zopet odprto. Kopališče bo zaenkrat odprto le tri dni v tednu, to je ob petkih in sobotah ves dan od 8. do 18.30 ure, ob nedeljah pa le dopoldne od 8. do 12. ure. Parna kopel bo odprta samo za moške ob sobotah ves dan.

u— **Težko živite brez znanja** modernih jezikov, zlasti italijanščine, nemščine in francoščine. Zato se prijavite čim prej v **Korepetitorij** na Mestnem trgu 17/I., kjer po dobri metodi poučujemo vse moderne jezike. Vodimo začetne, nadaljevalne in konverzacijske tečaje. Honorar zmeren. Vpisovanje dnevno od 8—12 in od 14—16.

u— **Starši dijakov srednjih, trgovskih, strokovnih in ljudskih šol** — pošljite svoje sinove in hčerke v **Korepetitorij.** Pripravljamo dnevno dijake(inje) iz vseh predmetov (razlaga, izpraševanje, naloge). Za vsakega vodimo kontrolo na šoli, katero obiskuje. Po učnem načrtu pripravljamo privatiste in one, ki ne obiskujejo redno šole. Prijavljanje dnevno: **Korepetitorij:** Mestni trg 17-I. od 8—12 in 14—16.

u— **Nesreče.** V torek so sprejeli na kirurški oddelek ljubljanske splošne bolnišnice spet pet ponesrečencev. Z ranjeno levico je prišel po zdravniško pomoč 8-letni sin sluge Marjan Sotlar iz Ljubljane. 70-letni upokojeni železničar Valentin Mizerit je prišel na Poljanski cesti pod voz, ki mu je prizadejal notranje poškodbe. Levico si je zlomil pri padcu 64-letni mehanik Ivan Bartol iz Ljubljane, Marinka Dobrinova, 10-letna hči poštnega uslužbenca iz Ljubljane, je padla in si zvila levico. Anton Peterlin, 14-letni dijak iz Ljubljane, pa si je pri padcu na stopnicah zlomil levico.

Roman DK
EL HAKIM
je izšel
Naročniki ga dobivajo te dni.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Četrtek, 19. novembra: ob 16.30: **Gradbenik Solnes.** Red Četrtek

Petek, 20. novembra: ob 15.: **Kralj na Betajnovi.** Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol

Sobota, 21. novembra: ob 16.: **Oče naš.** Izven

H. Ibsen: »Gradbenik Solnes«. Drama v treh dejanjih. Osebe: Solnes — Levar, njegova žena Alina — Marija Vera, dr. Herdal — Raztresen, Knut Brovik — J. Kovič, Ragnar Brovik — Verdonik Kaja Foslijeva — Simčičeva, Hilda Wanglova — Ukmar-Boltarjeva. Režija: Marija Vera, inscenacija: ing. arh. B. Stupica.

Opozarjamo na petkovo predstavo Cankarjeve drame »Kralj na Betajnovi«, katere začetek bo ob **15. uri.** To bo prva ponovitev igre v tekoči sezoni.

OPERA

Četrtek 19. novembra: ob 16.: **Don Pasquale.** Red A

Petek, 20. novembra: zaprto (generalka)

Sobota, 21. novembra: ob 16.: **Slepa miš.** Opereta. Krstna predstava. Red Premierski

Nedelja, 22. novembra: ob 15.: **Slepa miš.** Opereta. Izven. Cene od 24 lir navzdol

*

G. Donizetti: »Don Pasquale«. Komična opera v treh dejanjih. Osebe: Pasquale — Betetto, dr. Malatesta — Janko, Norina — Ivančičeva, Ernesto — Lipušček, notar — Jelnikar. Dirigent: A. Neffat, režija in scena: R. Primožič, zborovodja: R. Simoniti.

Uprizoritev nove izvirne slovenske operete. V soboto bo krstna predstava J. O. Dobeičeve operete v treh dejanjih: **»Slepa miš«.** Dejanje se dogaja v naših krajih na deželi in v podeželskem mestecu. Zgodba se plete okoli testamenta slovenskega Amerikanca in njegove dedinje, ki se mora prisiljeno poročiti z določenim ženinom. Značilnost dela je preprosta prisrčnost. Glavni motivi so pretežno valčki. Delo je melodijozno in prikupno Dirigent in zborovodja: R. Simoniti, režiser in koreograf: ing. P. Golovin.

Občinstvo opozarjamo, da vlada za novo opereto »Slepa miš« veliko zanimanje. Prva repriza bo v nedeljo ob 15. uri. V interesu obiskovalcev je, da si pravočasno nabavijo vstopnice in se izognejo navalu na blagajno pred predstavo.

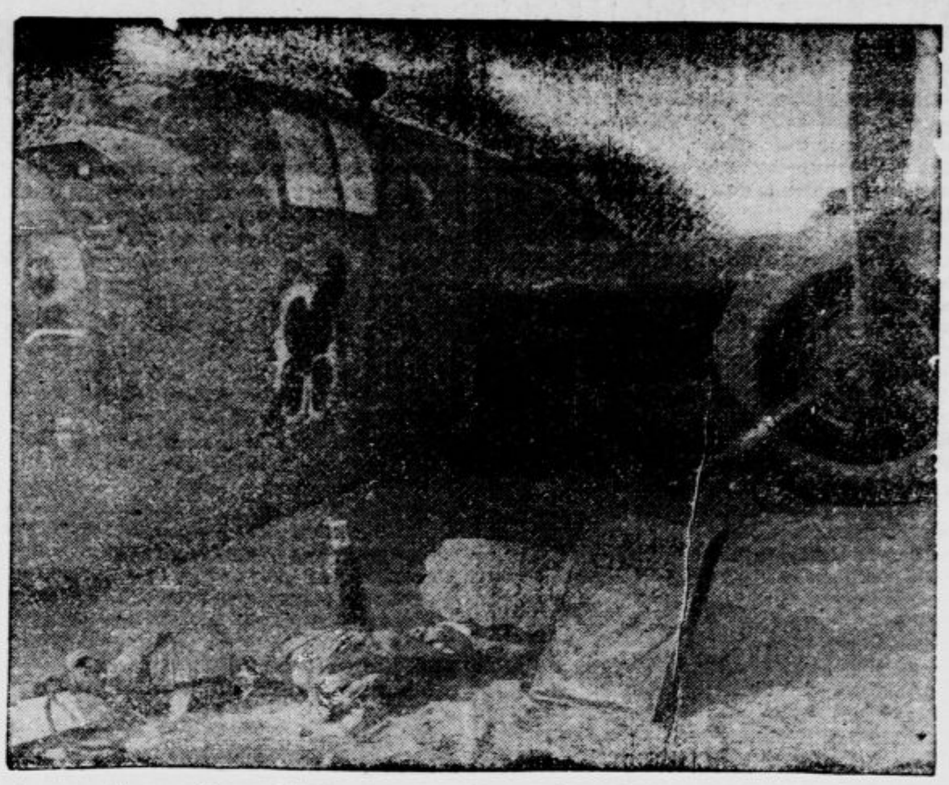

Apparecchio americano abbattuto dalla nostra caccia nel cielo egiziano — Ameriško letalo, ki so ga sestrelili italijanski lovci na egiptskem nebu

SPORT

Pogled v kartoteko Fife

140 mednarodnih nogometnih tekem v treh letih vojne

Pri mednarodni nogometni zvezi v Curihu še zmerom kakor prej v mirnih časih z največjo natančnostjo zabeležujejo vsako mednarodno tekmo med raznimi državami, ki so včlanjene pri njej. Nekaj sprememb je pri tem poslu od leta 1939. dalje nastopilo zaradi tega, ker zdaj gospodje upravitelji te mednarodne sportne organizacije ne vodijo več evidence o mednarodnih nogometnih dogodkih izven svojega članstva, to se pravi vseh onih, ki so imeli prej svoj vrhovni forum v angleški nogometni zvezi. V glavnem se vsa ta evidenca nanaša seveda na razne evropske države.

V teh krajih je bilo od začetka sedanje vojne odigranih vsega 85 meddržavnih tekem, pri katerih je nastopilo 22 raznih nasprotnikov. Sedem južnoameriških držav je odigralo skupno 45 mednarodnih tekem, medtem ko je pet držav v srednjeameriškem območju nastopilo vsega štirikrat v mednarodnih borbah. Zanimivo je pripomniti, da so bili baš med temi najmanj številnimi najbolj živahni glede števila zgoditkov, saj je v vsaki tekmi padlo najmanj sedem golov.

Pri vsej tej živahnosti pa niso vsi člani FIFE od početka vojne poslali svojih moštev v mednarodne tekme, temveč vsega samo 34. Med temi zavzema prvo mesto Nemčija s 34 igrami, kar pomeni z drugimi besedami, da je bila nemška nogometna reprezentanca od izbruha vojne udeležena pri natančno dveh petinah vseh mednarodnih nogometnih tekem v Evropi. V podrobnem kaže statistika evropskih meddržavnih tekem naslednjo sliko:

Nemčija	34	21	5	8	123	: 55
Madžarska	15	6	7	2	28	: 22
Švedska	12	8	3	1	34	: 18
Švica	12	4	1	7	18	: 27
Danska	11	3	4	4	23	: 20
Hrvatska	10	3	3	4	19	: 23
Rumunija	10	2	2	6	13	: 31
Slovaška	9	2	1	6	12	: 20
Italija	8	4	2	2	18	: 13
Jugoslavija (do IV. 1941)	7	2	2	3	7	: 11
Finska	7	0	0	7	4	: 40
Španija	6	3	2	1	15	: 10
Bolgarija	5	0	0	5	5	: 22
Holandska	4	2	0	2	14	: 16
Belgija	4	1	1	2	12	: 11
Portugalska	4	1	1	2	8	: 10
Norveška	3	1	0	2	5	: 8
Francija	3	1	0	2	3	: 8
Luksemburška	2	1	1	0	6	: 5
Latvija	2	1	0	1	4	: 2
Estonska	1	1	0	0	2	: 1
Č. M. protektorat	1	0	1	0	4	: 4
	170	67	36	67	377	: 377

Če si natančneje ogledamo to preglednico bomo v njej predvsem opazili izredno aktivnost hrvatskih in slovaških nogometašev. Vidna je dalje izredno močna pozicija Švedske, ki je samo enkrat, in sicer konec leta 1941. v Kodanju, izgubila eno tekmo, v ostalem pa je potem že močno izboljšala to bilanco proti Dancem. Mnogo slabše mesto kakor Švedska ima Švica, pri Madžarih pa je značilno veliko število neodločenih iger. Kakor smo že rekli, je daleč pred vsemi Velika Nemčija, ki ima tudi v vseh podrobnostih tega pregleda visoko aktivne postavke.

Dodatki od nedelje

K tekmam za točke

Zadnja prvenstvena nedelja v Italiji je prinesla nekatera poštena presenečenja v dosedaj enoličnem napredovanju Livorna in doslednem izgubljanju istih moštev na poslednjih mestih v tabeli.

Livorno je moral oddati prvo točko, in sicer pred lastnim občinstvom na videz najmanj nevarnemu Bariju. Tudi Torino se je moral zelo potruditi, da je za en sam skromni zgoditek v Vicenzi spravil obe točki. Ta dva dogodka sta imela za posledico, da je zdaj razdalja med prvim in drugim v tabeli zmanjšana na tri točke. Tik za tema dvema trenutno gospodujočema enajstoricama sta se vsedla Genova in Fiorentina, medtem ko je prvak iz Rima tudi samo za las rešil obe točki v borbi z Atalanto. Zanimivi sta tudi zmagi Venezije nad Milanom in Juventusa nad Bologno. Triestinci so si še enkrat privoščili oni rezultat brez gola na obeh straneh, toda stvar z remisi postaja polagoma neprijetna in zadnji čas je že, da bi začeli pošiljati žogo tudi med drogove.

V diviziji B je začela Spezia kar krepko korakati proti cilju. Dva njena najnevarnejša zasledovalca, Napoli in Padova, sta za zdaj le za eno odn. dve točki slabša, toda vse tako kaže, da je Spezia na mnogo trdnejših nogah in je res vprašanje, kdo jo bo utegnil ustaviti.

*

V štajerskem nogometnem življenju so imeli zadnjo nedeljo na sporedu ponovno prvenstveno tekmo med mariborskim Rapidom in enajstorico Sportkluba iz Gradca, ki je gostovala na mariborskih tleh in izgubila bitko z nič manj kakor 1:7. Domačini so bili ves čas igre v silni premoči, pri streljanju pa sta se najbolj odlikovala Heller in Krainer. S to tekmo je bil zaključen tudi jesenski del prvenstvenega tekmovanja, po katerem je prevzel vodstvo med sedmimi klubi v tej konkurenci mariborski Rapid, dočim so železničarji iz obdravskega mesta na tretjem, Celjani pa na petem mestu v skupni oceni.

V Ptuju so v letošnji sezoni spet postavili na noge nogometno moštvo, s katerim so zadnjo nedeljo poskusili prvič nastopiti izven doma. Ptujčani so odšli v Maribor in so se tam pomerili z moštvom poštarjev, ki je bilo že močno dovolj, da so jih premagali s 3:2 (0:1). To tekmo je sodil znani mariborski sodnik Bergant.

šeno s stoterimi stebri, se dviga tam, kjer je danes gledališče Argentina, a tam, kjer je imel pozneje nastati Palazzo Massimo, je Domicianov Odeon, ki je bil namenjen glasbenim predstavam. Ta stavba — dandanes je tu znamenita Piazza Navona — tvori nekako središče plastičnega modela. Za njo stoji aleksandrinsko kopališče. Panteon in Agripovo kopališče. Avgustov mavzolej je obdan z zelenjem, prav kakor v naših dneh. Trajanov forum in Basilica Ulpia kažeta vso svojo prvotno arhitektonsko monumentalnost. Circus Maximus, Colosseum, Forum Romanum, Aventin so pokriti z vrtovi in templji in Dirokleciano-ve terme izpolnjujejo to panoramo. Manjka za sedaj samo še področje Kapitola, čigar model bo rekonstruiran, ko bo obdelan ves material o novejših izkopaninah. Nad to mogočno plastično rekonstrukcijo cezarskega Rima gospoduje kopija kipa boginje Rima — Dea Roma —, ki so jo našli v razvalinah Ostije

Zdravniki in slikarji

Med obema poklicema je kaj malo zveze, razen v kolikor so lahko tudi slikarji bolniki, ki potrebujejo zdravnika. V zdravniških čakalnicah vise le redkokje izvirna umetnostna dela, čeprav bi se zdelo, da bi vsaj v normalnih časih mogli mnogi zdravniki kupovati originale domačih umetnikov in z njimi dostojno okrasiti svoje prostore.

Zato tem bolj preseneča sporazum, ki je bi sklenjen med danskimi zdravniki in slikarji. Po dogovoru, ki so ga sprejela umetniška društva in zdravniška organizacija, bodo zdravniki izobesili v svojih čakalnicah za pol leta tista dela, ki jih slikarji niso mogli prodati na razstavah in ki bi jih hoteli vnovčiti. Tako bodo zdravniške čakalnice dobile z barvitimi podobami nekoliko veselejše lice, bolniki pa si bodo lahko krajšali čas z ogledovanjem slik in z ugibanjem, ali bi kazalo katero kupiti. Vsak slika bo namreč opremljena z listkom, na katerem bo zapisano slikarjevo ime, naslov in cena slike. Zdravniki so voljni plačevati zavarovalnino za te slike.

Danski slikarji si obetajo od sporazuma z zdravniki večji uspeh. Samo v glavnem mestu Danske Kjövenhagnu se vsak dan obrne v zdravniških ordinacijah okrog 20.000 oseb. »Razstave« umetnostnih del v zdravniških čakalnicah bodo imele potemtakem več obiskovalcev, kakor povprečno razstave na umetnostnih razstaviščih. Prav verjetno je, da se bo marsikatera slika preselila iz zdravniške čakalnice na dom tega ali onega ozdravljenega bolnika.

Problem Giorgiona. Med italijanskimi umetnostnimi zgodovinarji vzbuja pozornost nedavno izišla knjiga kritika Antonia Marossija o slikarju Giorgionu (1478—1510). Morassi proglaša v tej svoji študiji, da mnoge izmed slik, ki jih splošno pripisujejo Giorgianu, sploh niso njegovo delo, marveč jih je naslikal Tizian. Morassi razčlenja posamezna Giorgionova dela s tehnične in estetske strani ter prihaja k sklepu, da je znamenita »Počivajoča Venera« v draždanski galeriji Tizianovo, ne pa Giorgionovo delo. To zatrjuje tudi o slavnih slikah »Podeželski koncert« v Louvru, »Zakonolomka« v Glasgowu, »Madona in sv. Rok« v Madridu, »Mož v kožuhu« v Monakovu in »Orfej in Evridika« v Bergamu. Vsa ta dela, ki so jih doslej vsi umetnostni zgodovinarji navajali kot Giorgionova, so po Morassijevi sodbi Tizianovo delo. O pravilnosti ali nepravilnosti tega stališča se razvijajo v strokovnih krogih živahne diskusije.

Umrla nam je nepričakovano naša ljubljena žena, mama, sestra, teta in svakinja, gospa

KONJAR FRANČIŠKA roj. Rekar

17. t. m.

Pogreb blage in nepozabne pokojnice bo v četrtek, dne 19. novembra 1942 ob ½4. uri popoldne iz kapelice sv. Frančiška na Žalah k Sv. Križu.

Ljubljana, Hrastje, Smlednik, dne 18. novembra 1942.

Žalujoči: JANEZ, mož; IVAN in JULČI, otroka — s sorodstvom

Odšel je tja, od koder ni vrnitve, naš nad vse ljubljeni mož, očka in ded

Ivan Michler

mestni uslužbenec v pokoju

K večnemu počitku ga bomo spremili v četrtek, dne 19. t. m. ob 15. uri iz kapelice sv. Krištofa k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 18. novembra 1942.

ŽALUJOČI

Otroci in živali

Vsak otrok, ki je zdrav in nepokvarjen, smatra žival za svojo tovarišico v igri. Kakšno srečo občuti s »svojim« psom, »svojo« mačko! Tedaj ga zavidajo vsi njegovi prijatelji in prijateljice.

Otroka veže z živaljo močan občutek skupnosti: tudi v ptici, v miški in celo v nevarnih zvereh sluti le del samega sebe, saj je vendar vsako bitje del tistega življenja, ki je v njem. Sočutje, ki ga ima do bolnih živali, je pravo sočutje, kajti njihove bolečine so v njem same. Živali pa mu

plačujejo takšno ljubezen skoraj vedno z ganljivo potrpežljivostjo in vdanostjo, njihovo potrpljenje je večje nego potrpljenje njegovih človeških tovarišev in tovarišic, ki se le preradi razburijo in ne prenašajo njegovih muhavosti.

Gotovo je, da tiči v tej otroški ljubezni do živali tudi neka nevarnost: otroci ne poznajo nobene mere in marsikateri materi naravno ni prijetno, da se njena hčerkica nenadno odtrga od nje in steče k tujemu psu, da ga poboža. Zares se v takšnih primerih pogosto dogodi, da se žival otroka ustraši, ker ne pozna njegovega duha, da zarenči in tudi ugrizne. Nekoč se je celo zgodilo, da so nespametni starši pustili svojemu otroku pred medvedjo kletko ponuditi živali roko s slaščico, pa je zverina šavsnila po roki in jo odtrgala.

Starši imajo tedaj dolžnost, da otroka čim prej pouče, da mu je ravnati s tujimi živalmi previdno. Saj otrok tudi tujim ljudem ne sede kar tako v naročje — in tako se mora s tujo živaljo najprvo seznaniti, preden ji nakloni svoje prijateljstvo.

A še bolj napačno je, če starši otroku dopovedujejo, da so vse živali hudobne. Čeprav je umljivo, da posežejo iz prevelikega strahu za svojega otroka do tega strašila, mu vendar bolj škodujejo nego koristijo. Uničijo mu naravno naklonjenost do živali in ga napravijo strahopetnega, pa ne pomislijo, da je občevanje z živalmi izvrsten vzgojni pripomoček. Otroci, ki jim zaupamo oskrbo živali, se nauče zgodaj čuta odgovornosti do njih in se navadijo voditi jih. Nauče se izvrševati svojo oblast, ne da bi jo zlorabljali. Če se otrok veseli že tega, ko vidi, kako rase cvetlica, ki jo je sam vsejal, koliko večje je njegovo navdušenje, če bolan psiček od njegove nege ozdravi ali pa če ga mačka preseneti z mladiči!

Starši bi tudi ne smeli pozabiti, da si otrok pri igrah z živalmi sam od sebe pridobi mnogo prirodoslovnega znanja: bolje nego vsak pouk učinkujeta nazorno živo življenje in njegov razvoj, a zlasti za mestne otroke so takšne zveze z živalmi nad vse važne.

Končno pa pomaga ta navezanost na živali otroku tudi preko nagnjenja do mučenja živali, ki ga napade neredko v zgodnjih razvojnih letih. Prav gotovo ima pri tem nagnjenju neki iz pradavnih časov prirojeni nagon grozovitosti svoje prste vmes, pogosto pa gre tudi samo za igro, ki nič ne premišljuje. Čim bolj pa se otroci navadijo opazovati živali v njihovem veselju in njihovih bolečinah, tem težje bodo zapadali nepotrebnim grozovitostim.

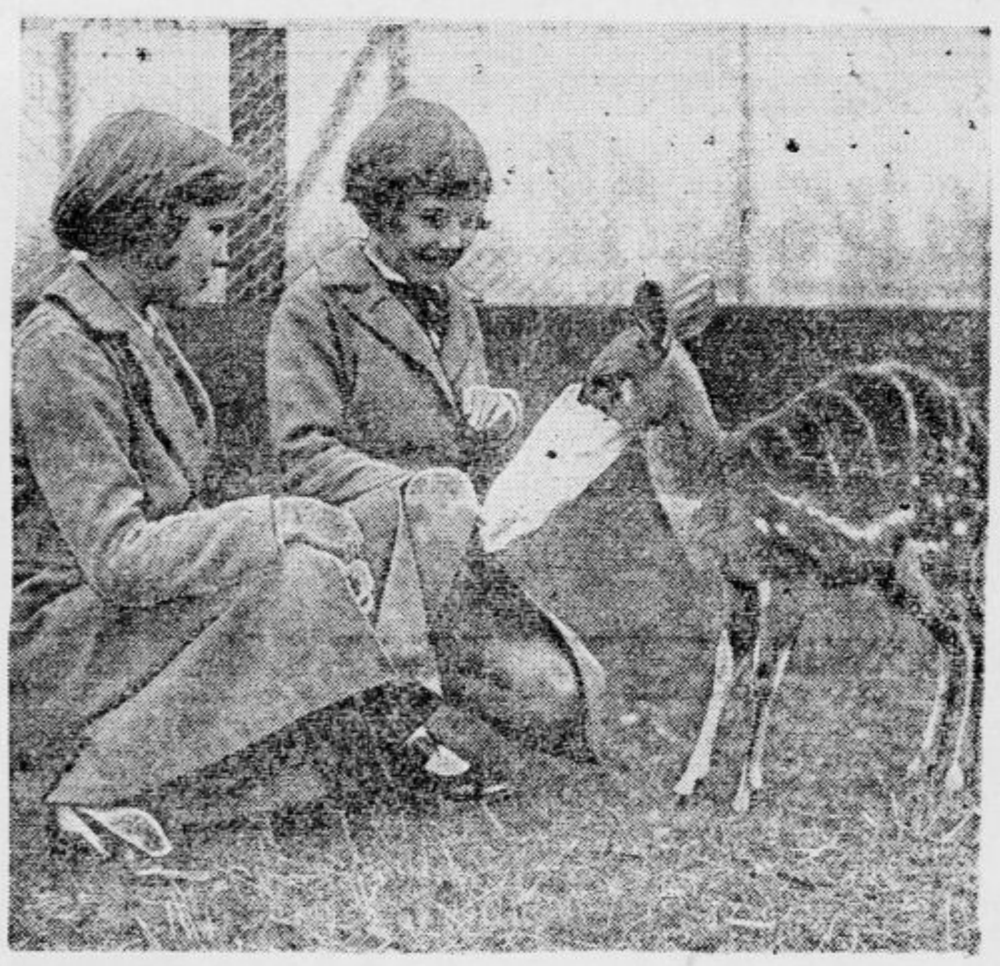

Sonce nam zakriva debela megla

Ne smemo se nadejati snega, dokler se sedanje vreme ne bo bistveno spremenilo

Z ozirom na poročila dnevnikov o vremenskem stanju smo prejeli naslednje pojasnilo:

»Oblaki«, ki jih te dni vidimo na nebu v trajni in nespremenljivi sivini, niso oblaki v meteorološkem smislu, temveč so samo velike in debele meglene plasti, ki pokrivajo ta čas velik del naše dežele. Ta pojav nastopa pri nas običajno vsako leto v novembru. V dolinah se temperatura giblje okrog ničle, vetra ni ali pa so le lokalni slabi vetrovi. Meglena plast se prične v različnih višinah, včasih že pri 1000 m in je 200 do 300 m debela. Nad njo je najkrasnejši solnčni dan z mnogo višjo temperatura kakor v dolinah, v katerih leži jezero mrzlega zraka. Ta toplotni obrat je eden najznačilnejših jesenskih pojavov v gorskih deželah. Megleno morje, ki ga ta čas vidijo gorjanci s Karavank, Grintavcev in Julijskih Alp, sega daleč na jug nad Kras in celo nad Jadran. Zanimivo je, da je sosednja Koroška dostikrat brez megle, med tem ko je nad Gorenjsko in južno ležečimi deželami gosto, mlečno-belo pregrinjalo. Zato so seveda zaman vse nade na skorajšnji sneg, ker ta iz megle nidar ne pada (razen ob hudem mrazu, ko vodni hlapi sproti zmrzujejo v ınjaste glice, kar pa ni prava snežna padavina). Megla se bo razgubila šele ob prihodnji depresiji, ki mnogokrat nastaja, ne da bi zanjo vedeli. Topli zrak namreč le počasi prodira v doline in se meša z mrzlim. Redkokdaj razpodi veter tako megleno morje velikega obsega še preden se je nebo v velikih višinah prekrilo s pravimi oblaki, ki nastajajo zaradi vdora toplega in vlažnega zraka. Navadno je takrat, ko se megla razprši, nebo že oblačno, tako da se takšen prehod iz dveh popolnoma različnih vremenskih stanj izvrši za nas neopazno. Ne gre pa, da bi zamenjavali našo sedanjo meglo s pravimi oblaki, ki se bodo čez nekaj časa gotovo pojavili.

Te visoke megle zelo širokega obsega tudi ne smemo zamenjavati z lokalno dolinsko meglo hladnih pomladnih, zgodnjejesenskih, nekaterih zimskih in celo poletnih juter; ta megla je tipični pojav Ljubljanske kotline, saj je dostikrat že Šmarna gora v solncu in vsa dežela od Medvod dalje. Sedanje vremensko stanje je nekaj povsem drugega.

S kakšno brzino letijo teniške žoge?

Pri neki predvojni teniški tekmi za Davisov pokal so natančno zasledovali brzino žog v zraku. Ugotovili so, da letijo s povprečno brzino 100 do 110 km na uro, v skrajnih primerih pa tudi 150 km, kar ustreza nekako brzini dobrega dirkalnega avtomobila. Pri takšni brzini ima nasprotnik komaj pol sekunde časa, da zavzame svoje mesto in pripravi raket. Pri neki tekmi so žoge v zraku prefrčale 46 km, igralci pa so morali z raketi zamahniti več nego 2000-krat.

Tobak ni samo škodljiv

Da kajenje zdravju ne koristi, vemo vsi. Kako uničujoče učinke ima nikotin, smo brali že v neštetih člankih in razpravah. Tem večje mora biti kadilčevo veselje, če more za spremembo zvedeti tudi za prijetne učinke svoje strasti. Ameriški raziskovalci (ki nam pa njihove zveze s tobačno industrijo niso znane) so »odkrili«, da povečuje nikotin občutljivost človeškega očesa za zelene in rdeče barve. To ni baš mnogo in človek ne ve, kaj bi s tem počel, vendar pa bo kadilca takšna vest gotovo razveselila.

Maharadža in pisar

Indijski kastni ustroj vodi često do čudnih položajev. Neki visoki angleški uradnik je sedel nekoč v svoji pisarni in se razgovarjal z domačim pisarjem, ki je pripadal najodličnejši indijski kasti, kasti brahmanov. Zgodilo se je, da je prišel na obisk maharadža dotične dežele in da je vstopil, preden je pisar odšel. Tedaj je vladar pokleknil pred njim in mu obrisal prah z nog.

Ko je Anglež pozneje pisarja vprašal, da-li ga to ne dela ponosnega, ko mu briše celo vladar prah s čevljev, je brahman odgovoril: »Nikakor ne, saj ta počastitev ne velja meni, temveč svetemu brahmanstvu, ki je v meni utelešeno. Razen tega je vladar dober človek: morda bo v prihodnjem življenju on brahman, jaz pa bom pripadal mogoče isti kasti, ki ji on sedaj pripada. Tedaj bom moral jaz njemu brisati čevlje. Čuval se bom tedaj, da bi postal prevzeten!«

Pomen barvastega papirja pri Arabcih

Arabci so imeli že visoko razvito umetnost izdelovanja papirja. Pri njih se je razmeroma že zgodaj razširila navada upodabljati v gotove svrhe tudi papir določene barve. Uradi so uporabljali za pisarniške posle v glavnem bel papir. Papir bele barve se je uporabljal tudi v znanstvene in študijske svrhe. Smrtne obsodbe so bile pa pisane pogosto na modrem papirju kajti v očeh Arabcev je bila modra barva znak boja in pravice. Rdeč papir je bil znak plemstva in dostojanstva. Zato so ga uporabljali knezi in duhovniki. Rumen papir je pa veljal za znak bogastva in razkošja.

5000 let stari lešniki

O zanimivi predzgodovinski najdbi poročajo iz Velikega Belta. Neki danski ribič iz Korsoera je potegnil iz morja z mrežo veliko kepo blata, v kateri je našel več leskovih vej, na njih pa nekaj lešnikov. Znanstvena preiskava je pokazala, da gre za rastlinske ostanke, stare okrog 5000 let. Danski arheološki zavod je v morskem blatu najdene leskove veje in lešnike temeljito proučil. Zanimanje učenjakov za te lešnike je pač razumljivo, ker so menda najstarejši na svetu.

Milijarderjev sin: Papa, jaz pa znam že šteti.«

»Ali res? No, pa pokaži, Levček!«

»En milijon, dva milijona, tri milijone...«

*

»Kako, v teh dragih časih si mi kupila blago za popolno čepico?«

»Ne bodi bud, malo več blaga sem si vzela. Od ostanka si dam napraviti plašč.«

*

Nekaj strašnega je, če žena ne ve, kaj hoče.«

»Srečen človek, moja ve to zmerom.«

*

»Mama vrača meso, ker je tako trdo, da bi lahko z njim podplatili čevlje.«

»Zakaj pa jih ni?«

»Saj je hotela, pa žeblji niso šli skozi!«

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

506. Kaj je »Kleopatrina igla« in kje jo je dobiti?

507. Iz česa sestoji svetločutka plast na fotografskih ploščah?

508. Kaj vse lahko pomeni beseda magacin?

•

509. Zakaj beže ribe?

510. Nesreča v vinski kleti

Gostilničar si je nabavil 9 enako velikih sodov enakega vina. Po nesreči mu je v kleti en sod vina popolnoma iztekel. Ker pa je vse ostalo vino prodal liter po 14 lir namesto po 12 lir, je bil v celem za 224 lir na boljšem. Koliko litrov je držal vsak sod? Uganite brez enačbenega nastavka!

* * *

Rešitve nalog 14. t. m.:

501. Ko je Edip rešil njena vprašanja, se je sfinga vrgla s skale v prepad.

502. Zlata horda je bilo mongolsko pleme, ki je pod Džingiskanom plenilo tudi po Evropi.

503. Profesor fizike W. C. Röntgen (1845. do 1923.) je leta 1895. pri svojih poskusih s katodnimi žarki (glej vpr. 498.) odkril nove žarke, ki jih je imenoval X-žarke in ki se po njem imenujejo Röntgenovi žarki. Dognano je, da izžareva te žarke vsako telo, bilo v steni ali v notranjščini cevi za katodne žarke, ki je zadeto od katodnih žarkov; vsako tako (tudi kovinsko) telo, se imenuje antikatoda. Skozi papir, lepenko, ebonit, kavčuk, vosek, pluto, listke iz aluminija, meso, zlasti pa skozi les gredo R.-žarki neovirano kakor (navadna) svetloba skozi steklo. Vobče pa razna telesa propuščajo R.-žarke tem bolj (manj), čim manjšo (večjo) specifično težo imajo, najmanj jih propušča svinec. R.-žarki učinkujejo na fotografsko ploščo in, ker izstopajo iz antikatode pravokotno na njeno površino in se razširjajo premočrtno, dobimo na plošči ostre sence predmetov, ki jih v manjši meri propuščajo. Fotografsko ploščo, zavito v črn papir (ali leseno kaseto), osvetlimo z R.-žarki lahko tudi v nezatemnjeni sobi in potem na običajni način v temnici razvijemo sliko (»röntgenogram«).

Če vpadejo R.-žarki na zaslon iz črnega kartona, ki je na eni strani namazan z barijevim platinocianirjem, zasveti (fluorescira) zaslon na zadetih mestih in se enako kakor na fotografski plošči lahko vidijo sence predmetov, skozi katere gredo R.-žarki v manjši meri.

R.-žarki se uporabljajo v tehniki za preiskovanje materiala, zlasti velikega praktičnega pomena so pa v medicini (kirurgiji) za presvetljenje človeškega telesa. Dobimo lahko ostre slike okostja in tujih predmetov (igle, krogle itd.) in tudi slike mehkih notranjih organov; na zaslonu moremo opazovati celo naravnost gibanje preponke pri dihanju, gibanje srca itd. Vpliv žarkov samih uporabljajo pri zdravljenju nekaterih kožnih bolezni. Žarki pa lahko povzročijo tudi nevarne rane; zdrava mesta morajo zaščititi s svinčenimi ploščami.

R.-žarki so neke vrste svetloba (kratkovalovno elektromagnetno žarčenje), ne sestoje ne iz negativnih in ne iz pozitivnih elektronov (glej vpr. 438).

•

504. Še ena iz stare kitajske matematike.

V hlevu so fazani in zajčki, skupaj 35 glav in 98 nog. Število nog je vsota 4-kratnega števila zajčkov in 2-kratnega števila fazanov. Polovica 49 je vsota 2-kratnega števila zajčkov in 1-kratnega števila fazanov. Ker pa je vsota 1-kratnega števila zajčkov in 1-kratnega števila fazanov (skupno število glav) enako 35, je število zajčkov 49 — 35 = 14 in število fazanov je 35 — 14 = 21.

•

505. Križanka.

Vodoravno: 3. stanice, 9. zabita, 12. orožar, 15. uveriti, 16. ilovica, 17. mera, 18. ames, 19. otka, 23. abak, 26. Rio d'Oro, 28. kretati, 30. Indija, 31. Alisin, 32. epoleta.

Navpično: 1. izum, 2. Ober, 3. sti, 4. tata, 5. cola, 6. Ero, 7. ožim, 8. Aras, 10. Aventin, 11. Iravadi, 13. ovajati, 14. acetati, 19. oris, 20. koda, 21. krap, 22. brat, 24. basi, 25. kino, 27. oje, 29. Ela.

V Zagrebu grade džamijo

ki bo največji muslimanski božji hram na Hrvatskem

Kakor smo kratko že poročali, bodo hrvatski muslimani dobili v glavnem mestu Nezavisne Države Hrvatske svojo džamijo, ki bo največja na Hrvatskem. Džamijo grade že več mesecev na najlepšem prostoru mesta Zagreba. To bo ena najlepših zgradb v prestolnici. S svojo veličastnostjo in moderno umetniško ureditvijo bo v celoti zadovoljila verske potrebe hrvatskih muslimanov.

Stavbna dela so naglo napredovala in se že bližajo koncu. Če bo vreme primerno, bo džamija v kratkem dograjena. Pri delih so zaposleni arhitekti, umetniki in obrtniki ter okoli 80 delavcev. Železna kupola na vrhu džamije je obložena s steklom, ki je barvano v različnih barvah. V kupoli je vgrajenih 36 segmentnih polj, stene pa so okrašene s segmenti in reliefi, da bi se tako okrepila akustika notranjosti džamije. Prav tako je že urejena stropna svetloba in roseta v kupoli ter vsa notranja dela v gipsu. Sedaj obdelujejo marmor, s katerim bodo obložili stebre v notranjosti svetišča. Stebri bodo obloženi z zelenim italijanskim marmorjem, okna pa bodo iz svinčenega katedralnega stekla.

Mihrab (oltar), ki je obrnjen proti Meki, bo obložen s 24karatnimi zlatimi ploščami, okrašenimi s kazeinsko barvo. To delo bodo začeli te dni.

Mizarji so že končali umetniško rezbarska mizarska dela, s katerimi bo obložena ograja na balkonu in ves minber (prižnica). Tudi druga manjša prižnica je že dogotovljena in polagajo na njej parketni pod. Na obeh straneh svetišča so izdelane stranske ladje in je s tem povečan prostor džamije za eno tretjino.

Galerija bo ograjena s hrastovino in javorjem, ki bosta umetniško okrašena z rezbami. Služila bo muslimankam, ker ženske v džamiji ne smejo biti skupaj z moškimi. V sredini džamije se spušča s stropa velik, kovan lestenec, težek 1000 kg. Lestenec meri v premeru 3.5 m in je na njem 140 žarnic. Na stebrih so kovane železne svetilke. V kleti džamije je urejen sodobni bazen s prhami za kopanje, kjer se bodo verniki umivali, predno bodo prisostvovali molitvam. Voda v bazenu bo tudi pozimi topla, ker jo bo ogrevala centralna kurjava.

V prvem nadstropju je urejena muslimanska knjižnica s čitalnico. Za džamijo v sami stavbi pa je mekteb (osnovna šola). Poleg nje je posebno stopnišče, ki vodi v urad muftije.

Ta največja džamija v Nezavisni Državi Hrvatski ima tri minarete, visoke po 45 m. Glede na veliko višino minaretov bodo v njih vozila dvigala. Minareti so bili te dni okrašeni z nenavadno lepimi okrasi sive in rumeno zlate barve. Bazen pred džamijo z vodometom bo služil samo za okras. Grajen je iz kamna, lomljenega na Braču. Z enakim kamnom bo tlakovan tudi trg. Vsi izdelki so bili napravljeni doma.

Vsa ta ogromna zgradba daje monumentalni vtis maurske arhitekture, v katere slogu se grade džamije, vendar pa je s hrvatskimi vzorci prilagođena svoji okolici. Tudi okrasi na zidovju z arabskimi črkami so izdelani v hrvatskem slogu.

»Rada bi kupila zrcalo.«

»Ročno zrcalo?«

»Ne, takšnega, ki kaže obraz.«

•

Ona: »Zdi se mi, da se staraš hitreje nego jaz.«

On: »Je že mogoče — saj sem jaz tisti, ki mora plačevati račune.«

•

Ona: »Radovedna sem, kakšni klobuki bodo letos moderni.«

On: »Draga, kakor pač vsako leto; taki, ki so ti všeč in taki, ki jih jaz ne morem plačati.«

Dve zgodovinski anekdoti

Volilo cesarja Avgusta

Ko je leta 14. po Kr. cesar Augustus umrl, se je kakor blisk razširila po Rimu prijetna novica, da je ljudomili vladar vsakemu odraslemu Rimljanu volil sto sestercijev. To ni bilo bog ve kaj — tri sto današnjih lir bi popolnoma odtehtalo Augustovih sto sestercijev. Vendar lahko verjamemo, da se je množica rimskih prostakov zibava v radostnem pričakovanju. Takole prgišče srebrnikov je pomenilo kar lep priboljšek. Toda Augustov naslednik, cesar Tiberius, je bil nadvse varčen gospod. Smilila se mu je zajetna dediščina. Čemu bi jo razpršil na vse vetrove? Zatorej so Rimljani sicer čakali in čakali, a učakali niso biti ficka. Nekaj časa so se na tihem jezili, potem so se trudili, da bi vse skupaj pozabili. Vsi pa le niso mogli pozabiti.

Po rimskih ulicah se je vil sijajen pogrebni sprevod. Bil je pogreb boljše vrste, tako zvani funus publicum. Ob takih prilikah je velevala navada, da so mrliča sredi foruma ali glavnega trga položili na oder. Nastopil je govornik ter je ob leporečni poplavi hvalil vrline, ki so dičile pokojnika, dokler je še hodil po zemlji. Ko je govorniku donela iz ust poslednja beseda, se je iz množice izmotal možakar, se približal mrliču ter mu nekaj pošepetal na uho. Čim se je povrnil med ljudi, so ga jeli obsipati z radovednimi vprašanji. Vsakogar je zanimalo, kaj neki je bil mrliču tako zaupno povedal. Nekaj časa jih je poniglavec pustil, da so tiščali vanj. Potem se mu je jezik razvozlal: »Naročil sem mrtvemu someščanu, naj cesarju Augustu sporoči, da Rimljani še nismo prejeli dediščine.«

Kmalu je ves Rim govoril o tem sporočilu. Kajpa tudi Tiberiju ni ostalo dolgo prikrito. Dal je šaljivca poklicati predse. Strahoma je možu utripalo srce, ko se je bližal mrkemu cesarju. Čim je pa zagledal tik cesarja kup srebrnikov, se je takoj oddahnil. Tiberius ga je vprašal:

»Cesar Augustus je zvedel, da vsi še niso prejeli njegovega volila. Ali si ti tisti, ki mu je dal to sporočilo?«

»Sem,« je potrdil mož. Navdalo ga je tiho veselje, ker je videl, kako hitro se bo dokopal do denarja. Res je Tiberius pokazal na kup srebrnikov in velel: »Odštej si, kar je tvojega!«

Ko je mož držal v roki svojih sto sestercijev, je cesar mignil in vstopil je rabelj s sekiro v roki. Kažoč s prstom na presenečenega dediča, je Tiberius rablju ukazal: »Vzemi ga s seboj ter glej, da brž opraviš!« Ves skrušen se je spustil kandidat smrti na kolena. Rotil je cesarja, naj vendar sprejme denar nazaj.

»Ne!« je odvrnil Tiberius hladno. »Vedi, da se mudi. Dovolj dolgo je moral Augustus viseti v negotovih dvomih. Še nocoj mu sporoči, da si v redu prejel njegovih sto sestercijev!«

* * *

Ludovik XIV. in lepa Genovefa

Za dobe sončnega kralja Ludovika XIV. je živela v Parizu slovita gledališka igralka Geneviéve Lacloche. Če hočemo verjeti poročilom, je bila lepa kakor luna v maju. Le škoda, da se ni mogla otresti pohlepnosti. Bila je grabežljiva, da nikoli tega in Ludovik XIV., ki je darovito igralko sicer zelo cenil, je to njeno lastnost večkrat občutil na lastni koži.

Ko se je tako neke lepa Genovefa mudila na obisku v versajskem gradu, se je med kramljanjem kralju zazdelo, da se je igralkin pogled zapičil v njegov briljantni prstan.

»Madame,« je dejal, »topli žar vaših pogledov mi razodeva, da je postal moj prstan predmet vašega iskrenega občudovanja.«

»Oh! Zares Veličanstvo!« je dahnila Genovefa. »Občudujem ga in obenem čutim, kako ne morem pogledov odmakniti od roke, ki jo ta prstan zastira.«

»Gotovo hočete reči, madame, da so moje roke že po naravi dovolj lepe in jim zato ni treba briljantov?«

»Prav to sem hotela izraziti, Veličanstvo!«

Kralj je razumel, si snel blesteči prstan ter ga nataknil lepotici na vitki prst.

Nekaj časa po tej selitvi prstana najdemo oba na sprehodu po versajskem parku. Prišla sa v kotiček dvorskih nasadov, kjer se je bila strokovna vrlina vrtnarjev povzpela do nedoseženega viška. V prostranem okviru okusno pristriženega lepotilnega grmičevja se je šopirila greda, vsa zasajena s čudovitimi cvetlicami. V gosti preprogi so tu dehteli cveti iz vseh dežel okrogle zemlje — iz orienta, iz Indije, bog ve od kod še. A sredi čarovnega cvetličnega kolobarja je stala na imenitnem podstamentu zlata vaza in v njej je kraljevala naidragocenejša rastlina vsega kraljevskega Versaillesa — bila je redka eksotična roža iz carstva cvetja, iz daljne Japonske.

Genovefa ni mogla prehvaliti tolike krasote. Hvalila je, kakor je znala hvaliti samo Genovefa Lacloche. Ne brez ganotja je kralj poslušal hvalospeve, ki so lili s sirenskih ustnic. V plemenitem zanosu se je še malo bolj vzravnal, stopil v gredo, stegnil roko proti vazi ter utrgal dragoceno cvetico. Z viteškim poklonom jo je nato izročil božanski Genovefi. Toda ta — čuite jo:

»Veličanstvo, prav za prav sem mislila ne toliko rožo, nego vazo.«

Kaj je mogel sončni kralj? Kavalir, kakršen je bil, je brez pomišljanja šel še enkrat teptat žlahtno gredo. Vzel je zlato vazo ter jo z graciozno kretnjo položil vzhičeni prijateljici v naročje.

Sprehajala sta se dalje. Iznenada je zagrmelo. Krasotica iz Pariza je jela jadikovati:

»Oj joj! Usulo se bo in do Pariza imam še tako daleč! Doma živa duša ne ve, kje sem. Nikomur nisem črhnila. Joj, to jih bo skrbelo! Pa kako se mi mudi, nocoj bom nastopila!«

»Če ni drugega, mi dovolite, da vam priskočim na pomoč,« jo je tolažil galantni kralj. »Ali bi ugovarjali, če vam ponudim dvorsko kočijo?«

Kaj rada je igralka pristala na velikodušno ponudbo in že čez nekaj minut je bila karosa pripravljena. Z zapeljivim nasmehom se je poslovila od kralja, skočila v prostorno vozilo in se zarila v žametaste dvorske blazine. Že se je kočija začela zibati, da oddrdra. Tedaj se je kralj še enkrat približal, sklonil se je v voz ter pošepnil: »Kajne, madame, kočijaža mi bostevrnili?«

P. G. Wodehouse: 28

PODJETNI SAM

Humorističen roman

»V primeri z mojimi drugimi listi, kakopak,« je kakor odmev ponovil njegovo lordstvo.

»Mislim, da nimate prav,« je odrezal Sam. »Ne morem si zamisliti plemenitejše naloge, kot jo ima sodelavec ‚Home Companiona'. Nenehoma širiti okrog sebe prosveto in koristno znanje! Poslušajte na primer,« je nadaljeval in vzel list v roko: »A. M. B. (Brixton). Vprašajte me, kako si najlaže in ob najmanjših troških odpravite kurja očesa? Evo: vzemite navadno repo, izvrtajte na vrhu luknjo, napolnite jo s kuhinjsko soljo in počakajte, da se raztopi. S to tekočino si mažite kurjo oko zjutraj in zvečer.«

»Ako začnete kot reporter pri ‚Daily Recordu',« je oporekel lord Tilbury, »si lahko hitro ustvarite položaj...«

»Poglobite se v to, kar sem vam prečital,« je Sam neomajno nadaljeval. »Premislite neizmerno dobroto, ki je s temi nekaj vrsticami storjena zaskrbljeni rodbini. Gospa A. M. B. vzame navadno repo, jo izvotli, napolni luknje s soljo in čez teden dni neha mučiti moža in pretepati nedolžnega otročička, sad svojega telesa. Vse to je zasluga Pykovega ‚Home Companiona'.«

»Moj brat je hotel reči...« se je znova zagnala gospa Hammond.

»Isto se je zgodilo G. D. H. iz Tulse Hilla,« je Sam nadaljeval. »Ta je želela zvedeti način, kako naj zboljša okus kuhanih sliv. Midva bi najbrže dejala: če nam okus kuhanih sliv ni všeč, je najbolj pametno odložiti žlico in dati svojim zobem drugo, hvaležnejšo nalogo. Ne tako ‚Home...'«

»...hotel je reči...« je v drugo začela gospa Hammond.

»...Companion',« je Sam nadaljeval, ne da bi trenil z očmi. »‚Kanec kisa, ki ga dodaš med kuhanjem, stori okus kuhanih sliv dokaj prijetnejši. In ne samo to,' dodaja listničar, ‚ampak (čeprav bi se utegnilo zdeti čudno) ta postopek terja znatno manjšo količino sladkorja.' In kaj vidimo? Kakšen je uspeh? Mož imenovane G. D. H. se po vsakdanjem delu truden in lačen vrne domov. ‚Spet kuhane slive, kaj?' vpraša in že naprej zaviha nos. ‚Da, dragi,' dé gospa G. D. H., ‚a danes je okus precej boljši od včerajšnjega.' Mož ji seveda ne verjame in z mrkim čelom sede k skromnemu kosilu. Komaj pa je ponesel v usta prvi založaj, se mu namrščeni obraz blaženo zjasni. ‚Bogme,' vzklikne, ‚prav imaš, ljuba žena! Mnogo boljše so kot včeraj. Malce še zaudarjajo po zavijalnem papirju ins trojnem olju, toda po boljšem zavijalnem papirju in finejšem strojnem olju kakor zadnje dni. Kako se ti je posrečil ta čudež?' ‚Ne meni, mucek,' odgovori gospa G. D. H., ‚vso zaslugo ima Pykov ‚Home Companion'. Po njegovem nasvetu sem kanila v slive trohico kisa in ne samo, da je okus znatno boljši, ampak (čeprav bi se utegnilo zdeti čudno) tudi sladkorja ni bilo treba toliko kakor doslej.' ‚Bog blagoslovi tega ljubega ‚Home Companiona'!' vzklikne mož, ves iz sebe od veselja. Z vašim dovoljenjem,« je Sam dostojanstveno končal, »pojdem torej še to minuto h gospodu Wrennu in ga obvestim o svoji nameri, da se bom pod njegovo zastavo boril za dobro stvar. ‚Gospod Wrenn,' mu rečem...«

Lord Tilbury je kar ostrmel.

»Kaj mar že poznate gospoda Wrenna?« je zajecljal »Tak kdo vaju je seznanil?«

»Časti, da bi ga osebno spoznal, še nisem bil deležen, a vsekako sva dobra soseda. Najel sem vilo ‚Mon Repos' na Burberry Roadu to je, pravo siamsko dvojčico vile ‚Sv. Rafael', v kateri stanuje gospod Wrenn. Sami torej izprevidite, da bo bližja skupnost med nama v vsakem oziru ugodna. Ne le, da bova v pisarni ves dan kakor črnca delala za blagor ‚Home Companiona', ampak tudi v večernih urah, ko bova vsak na svojem vrtičku presajala koreninice, se bom lahko kdaj pa kdaj naslonil čez plot in ga poklical: ‚Čujte, Wrenn!' ‚Kaj bi radi, Sam?' se bo Wrenn oglasil. In jaz mu porečem: ‚Bi vam ustregel z vrsto člankov o vprašanju, kako odpravimo kanarčkom mozolje na škofiji?' ‚Shotter,' poreče prijatelj Wrenn in od navdušenja izpusti lopato, ‚vaša misel je genialna! Za našega starega ‚Home Companiona' je bil bogme srečen dan, ko ste sklenili, da se nam pridružite.' A kaj po nepotrebnem zapravljamo čas,« je Sam dostojanstveno nadaljeval. »Že davno bi moral sedeti pri delu. Do svidenja, gospa Hammond. Do svidenja, lord Tilbury. Nikar se ne vznemirjajte in me ne spremljajte. Bom že sam našel pot.«

Podjetno in naglo kakor pravi poslovni človek je zapustil sobo. Lordu Tilburyju se je izvil rjovenju podoben vzdih.

»Norec!« je kriknil s hripavim glasom. »Norec, zvezati bi ga bilo treba!«

Gospa Hammond se v svojem ženskem nagonu ni zadovoljila s tako preprosto razlago.

»Za vsem tem se nekaj skriva, George!« je vzkliknila.

»Po tem takem imam na izbero samo dvoje,« je zagodrnjal njegovo lordstvo s srdom velikega moža, ki se bori zoper usodo. »Ali se podvržem muham tega norca, ali pa bom moral sproti obveščati strica o vsaki fantovi pagodi in se šibiti pod brzojavkami starega Pynsenta, ko bo terjal pojasnil.«

»Pravim ti, da za tem nekaj tiči,« je odločno ponovila gospa Hammond. »Nagib more biti samo eden. Če si fant takega značaja, kakor je Shotterjev, najame hišo tik zraven hiše gospoda Wrenna, in to že na dan prihoda, je s tem rečeno, da ima razloge za to. V ozadju ‚istorije stoji ženska George!«

Lord Tilbury je izbuljil oči in krčevito stisnil področnike svojega naslanjača.

»Dekle je zadaj, George,« je ponovila gospa Hammond.

»Da, dekle,« je rekel lord Tilbury, začuden, da ni že prej pomislil na to. »Saj mi je res pravil, da je imel pred nekaj leti neprilike...«

»Gospod Wrenn mora imeti hčerko,« je zagodrnjala gospa Hammond, kakor bi razpredala svojo misel. »Ima gospod Wrenn kako hčerko, George?« je vprašala s še odločnejšim glasom.

Mali oglasi

Prosimo naše cenjene oglaševalce,

naj ne donašajo malih oglasov v zadnjem trenutku To velja zlasti za male oglase, namenjene za nedeljsko številko Prinesite jih po možnosti že v petek, v soboto pa vsekakor pred 11 uro.

UPRAVA »JUTRA«.

Službo dobi

Službo dobi

pomožna kuharica — v boljši gostilni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra z navedbo plače pod »Stalna«. 15983-1

Frizerko

dobro, samostojno delavko, sprejme takoj v stalno nameščenje salon »Ela«. Ljubljana, Gajeva 6. 15970-1

Gradbeni tehnik

po možnosti z italijanščino se takoj sprejme. Ponudbe pod »Mlajša moč«, na ogl. odd Jutra 16015-1

Mehanike,

ključavničarje, kleparje sprejmemo takoj. — Merkur, Puharjeva 6 16013-1

Služkinjo

pridno in pošteno sprejmem. Plača in hrana dobra. Naslov v vseh posl. Jutra. 16006-1

Natakarico

za gostilno sprejmem. Potrebno nekaj gotovine za prevzem točilnice (šank) Naslov v vseh posl. Jutra. 16004-1

Avto-moto

Kupimo mali avto

in motorno kolo. Plačamo zelo dobro. Merkur, Puharjeva 6. 16014-10

Službe išče

Dekle

pridna in poštena z znanjem nekaj kuhe išče službe za 1. december. Pismene ponudbe na ogl. od. Jutra pod »Pošteno«. 1505-2

Prodam

Težji ženski plašč

siv, jesenski, še dobro ohranjen, prodam za Lir 230. Naslov v vseh posl. Jutra. 15999-6

PREMOG DRVA

I. Pogačnik

LJUBLJANA

Bohoričeva ulica 5

Telefon 20-59

Prodam blago

za 2 prevleki in blazine, nekaj šifona, ter fino švicarsko damsko ročno urico. Strossmayerjeva 4-I, desno. Nasproti poljanske gimnzije. 16003-6

Velika Lutzova peč

še nova, za 950 lir naprodaj. Generator delavnica, Tyrševa 13, Figovec, levo dvorišče 16018-6

Peči in štedilnike

nov sistem »Merkur«, 50 odstotkov prihranka, dobavlja za reklamno ceno Merkur, Puharjeva ul. 6. 16017-6

Štedilnike in peči

nov sistem »Merkur«, 50% prihranka na kurivu, različne velikosti, dobavlja Merkur, Puharjeva 6. 16012-6

Paketne vrečice

predpisane, za pošiljanje vojnim ujetnikom in internirancem ima stalno na zalogi. E. Zakrajšek, Miklošičeva 34. 16002-6

Divji zajec!

Sadjarji, škode na sadnem drevju vas obvaruje inžinjer Prezljevo LEPUSIN-mazilo. Ljubljana, Wolfova ul. 3. 16023-6

Prodam

kompletno, belo lakirano, dobro ohranjeno posteljo. Ogled od 15. do 17. Naslov v vseh posl. Jutra. 16020-6

širite „JUTRO"

Kupim

Pisalne stroje

gramofone in plošče, dobro ohranjene ali pa v neuporabnem stanju, kupuje in plača najvišje dnevne cene EVEREST. Prešernova ulica št. 44. J-129-M-7

Kolesa

Kupimo biciklje,

bicikelj gume, motorna kolesa. Plačamo dobro. Merkur, Puharjeva ulica 6. 16016-11

Stanovanja

Stanovanje

z dvema ali eno večjo sobo in kuhinjo iščem. Ponudbe oddati pri vratarju poštne direkcije. 16008-21a

Filatelija

Znamke kupim

samo dobrodelne, letalske in nežigosane frankovne serije povojne Avstrije, Liechtensteina, Luxemburga, Monaca in Jugoslavije. Ponudbe: Novi trg 1, II. nadstr. desno. 16011-39

Dijaška sobe

Dijak z dežele

išče sobo za solidno ceno. Ponudbe poslati na ogl. odd. Jutra pod »Miren«. 16009-22a

Sobo odda

Separirano sobo

v sredini mesta, komfortno opremljeno, mirno in čisto, oddam boljšemu gospodu! Naslov v vseh posl. Jutra. 16007-23

Mesečne sobe

z eno ali dvema posteljama v centru mesta oddam. Naslov v vseh posl. Jutra. 16021-23

Izgubljeno

Poslovna knjižica

se je našla. Dobi se jo v ogl. odd. Jutra 16025-28

Obrt

Krzno!

Damski in otroški plašči krzno za obšive in žepe, mufi, ovratniki itd. pri L. Rot, krznarstvo. — Ljubljana, Mestni trg 5 J-188-M-30

Tvrdka Brusor

trgovina z brusilnim materjalom, se je preselila na Bleiweisovo (Tyrševo) cesto 33a. Ima stalno na zalogi brusilne plošče za čiščenje lilega in kovanega železa, za brušenje orodja, raznih nožev itd. 15831-30

Gospodje, pozor!

Klobučarna »Pajk« vam strokovnjaško očisti preoblikuje in prebarva klobuke vseh vrst po nizkih cenah Lastna delavnica — Se priporoča Rudolf Pajk Sv Petra cesta 38 J-158-M-30

Knjigoveška

koncesija, družba z o. z. se odda. Naslov v vseh posl. Jutra. 15821-30

Sobe išče

Prazno sobo

ali dve, opremljeno, v strogem centru, s centralno kurjavo ali kurjene, išče inženir arhitekt samo za dnevno uporabo. Ponudbe pod »Prazni prostori« na ogl. odd. Jutra. 16024-23a

Razno

Vloge in prošnje

v italijanščini sestavlja, prepisuje, razmnožuje, izvršuje vse informacije in razne osebne usluge »SERVIS BIRO«, Ljubljana, Sv. Petra c. 29. J-189-M-37

V italijanščino prevaja

prošnje, dopise trgovske in tehniške stroke Tehnična pisarna, Cesta 29. oktobra 13. J-170-M-37

PREVODI IN VLOGE

v italijanščini

PISARNA L. VOLČIČ

Knaflijeva 13

Zahvala

Ob smrti ljubljenega moža, očeta in starega očeta, gospoda

PAVEL KOBALA

izrekamo najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so kakorkoli sočustvovali z nami.

V prvi vrsti se zahvaljujemo ravnateljstvu in uradništvu Splošnega jugoslovenskega bančnega društva za velikodušen dar in veliko naklonjenost v bolezni in ob priliki smrti.

Zahvalo smo dolžni pokojnikovim stanovskim tovarišem, prijateljem in znancem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Vsem darovalcem krasnih vencev in šopkov ter vsakemu, ki nas je tolažil v teh prebridkih urah, naša globoka zahvala.

Maša zadušnica se bo darovala v petek 20. t. m. ob 7. uri v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 17. novembra 1942.

ŽALUJOČI OSTALI

†

Sporočamo žalostno vest, da je umrl gospod

Ing. Milo Jelačin

industrijalec in častni konzul kralj. Romunije

Pogreb pokojnika bo v četrtek, dne 19. novembra 1942 ob 4. uri popoldne, z Žal iz kapele sv. Nikolaja na pokopališče k sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, dne 17. novembra 1942.

Melita Jelačin in ostalo sorodstvo.

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani